1.760.000 ПҮҮД ТАРЯАН ГҮРЭНДЭ ТУШААГДАБА

ХУРЯАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА часааршье удаарха саг бэшэ!

Мухар-Шэбэрэй таряашад һайн һайхан үүсхэл гаргаа һэн. Тэдэнэр ургаса хуряаха, гүрэндэ худалдаха талаар социалис мүрысөөнэй туг республика доторoo түрүүлэн үргэһэн байна. Мухар-шэбэрэйхидэй үүсхэл дэмжэгшэд үдэр бүри олошоржо, тэдэнэй үргэһэн туг доро мүнөө бүхы республикамнай жагсанхай.

Бүхы үйлэдбэриин управленинүүд, колхоз болон совхозууд бэеынгөө арга боломжонуудые шалгажо үзөөд, ургасая богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, Эхэ оронойнгоо амбаарта 7,5 миллион пүүд таряа оруулха гэжэ шиидэбэ.

Ургаса хуряалгыншье халуун саһа ерээ. Хэдэн мянгаад гектар таряан сабшагдажа, баал болгогдоо, суглуулагдан сохигдоо. Таряалан дээрэхи ургасын дээжэ колхоз, совхозуудай тоог, бэлэдхэлэй пунктнуудта орожо эхилээ. Сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье һаа, түрүү ажахынууд, механизаторнууд ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, ургаса хуряалгаяа урагшатайгаар ябуулжа байнхай. Олохон ажахынууд ургасаяа түргөөр хуряажа абаха арга хэрэглэхээр шиидэһэн байгаа. Хура бороотой үдэрнүүдэй тохёолдоходо, тэдэнэр ургаса хуряалгынгаа түсэб түргэхэн һэлгэжэ, бинһаханшье арга боломжо, наратай үдэрнүүдые зүбөөр хэрэглэнэ.

Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина», «Путь Ленина» колхозууд бултанһаа урид хуряалгаяа эхилжэ, гүрэндэ ороохо таряа худалдаха түсэбөө дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлбэ. Мүнөө «Знамя Ленина» колхозой таряашад таряа худалдаха түсэбөө гурба дахин, «Путь Ленина» колхозойхид хоёр дахин дүүлэн дүүргэхын түлөө шармайн оролдожо байна. Ургаса хуряалгын түрүүшүүлэй тоо үдэр бүри олошорно.

Гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха талаар мүнөөдэр манай газетэдэтэ толилогдоһон диаграмма хаража үзыт. Хэрбээ нёдондо жэлэйхитэй сасуулжа үзөө һаа, республикын колхоз, совхозууд энэ жэлэй ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ бүтээсэ ехэтэйгөөр ажаллажа эхилээ гэжэ гансата ойлгохот. Нёдондо жэлэйхи... миллион шахуу пүүд таряан бэлэдхэлэй пунктнуудта ехэ ороод байна. Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын управленинүүдэй ажахынууд түрүүлжэ ябана.

Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгын онсо илгаань юуб гэхэдэ, хүдөөгэй ажалшад политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда хүдэлмэрилжэ байна. Хүдөө ажахыгаа интенсификацийн замаар эрхилхэ гэһэн түрэл партиннай уряа ажалшадые ажалай амжалтада зоригжуулна, тэдэнэр партиингаа уряада эршэмтэй ажалаараа харюусана. Таряашад ажалдаа шэнэ, түрүү аргануудые үргэнөөр хэрэглэнэ. Түргэнөөр хуряаха, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, эмхитэйгээр ажаллаха—эдэ бүгэдэ хуряалгын түрүүшүүлэй амжалтын үндэһэ һууури болоно. Мүнөөдэрэй амжалта үглөөдэр олоной шадабари болоно. Борьёогой механизатор Протасовай һүүлээр Баргажанай управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Бубей Дармаевай эршэтэ ажал тухай мэдээсэл бүхы республика доторнай мэдээжэ болоо. Хуряалгын хэдэн зуугаад баатарнуудай нэрэнүүд республика доторхи социалис мүрысөөнэй тугые шэмэглэнэ.

Ороохо таряанай түлөө тэмсэл ёһотойл бүхы хүнүүдэй хэрэг болоо. Хүдөөгэйхидтэ туһалхаяа ерэһэн хүдэлмэришэд, алба хаагшадта совхозуудай ажалшад үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ. Тэдэнэй дунда һайн һайханиие үүсхэгшэд, амжалта түйлагшад олон. Мухар-Шэбэрэй жолоошод машинануудаа часай графигаар ашаглаха гэжэ шиидээд, тэрэнээ һайнаар бэелүүлжэ байнад. Таряа зөөлгэ дээрэ автомашинанууд һаадгүйгөөр хэрэглэгдэнэ.

Ургаса хуряалга хүдөө ажахын кампанинуудһаа онсо илгаатай. Юуб гэхэдэ, тэрэниие шадаал һаа богони болзорто үнгэргэхэ шухала. Үйлэдбэриин управленинүүд, партийна органууд болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалаа ямараар эмхидхэжэ шадаха байһаниинь имагтал хуряалгын үедэ шалгагдана бшуу. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, хуряалгаяа саг соонь дүүргэжэ шадаал һаа, илалта түйлахаш, туршалга дабажа гарахаш, ажалаа удаарууулжа, бүтээсэгүйгөөр ажаллабал—бултанһаа гээгдэхэш. Энэмнай ургаса хуряалгын хуули болоно. Мүнөө жэлэй хуряалгын үедэ энэ хуули үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Июлиин хүушаар, августын эхин багаар тушаалдаһан халуун үдэрнүүд таряанай эдеэшэлгые түргэдхэжэ, ажахынууд хуряалгаяа эртүүр эхилхэ баатай болоо һэн. Удаань бороон орожо, хүдэлмэриин дэлисэдэ һаад ушаруулаа, теэд саг ошожо, таряан «хүл дээрээ» гүйсэд эдеэшээ. Энэ үедэ зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд мэгдэһэн, хуряалгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ халирхайгаар хандаһан байха. Үйлэдбэри эмхидхэхэ хэрэгтэ үнишэй бии болоһон муу заншалшье нүлөөтэй байһан. Сагай уларилай ажахынуудай түсэбтэ ямар нэгэн хубилалта оруулбал, дары түргэнөөр ажалаа шэнээр, хура бороотой сагта таарахаар эмхидхэхэ шухала. Теэд зарим газарта тиимэ ябадал үзэгдэнэгүй. Эгээл иимээр «Эрдэм» совхозойхид ажаллана. Эндэхид түргэн аргаар ургасаяа хуряаха гэжэ шиидээд, тэрээндээ бэлэдхэл муутай байшоо. Сагай уларилай муудахалаар түргэн, таараха хэмжээнүүдые абаагүй байшоо.

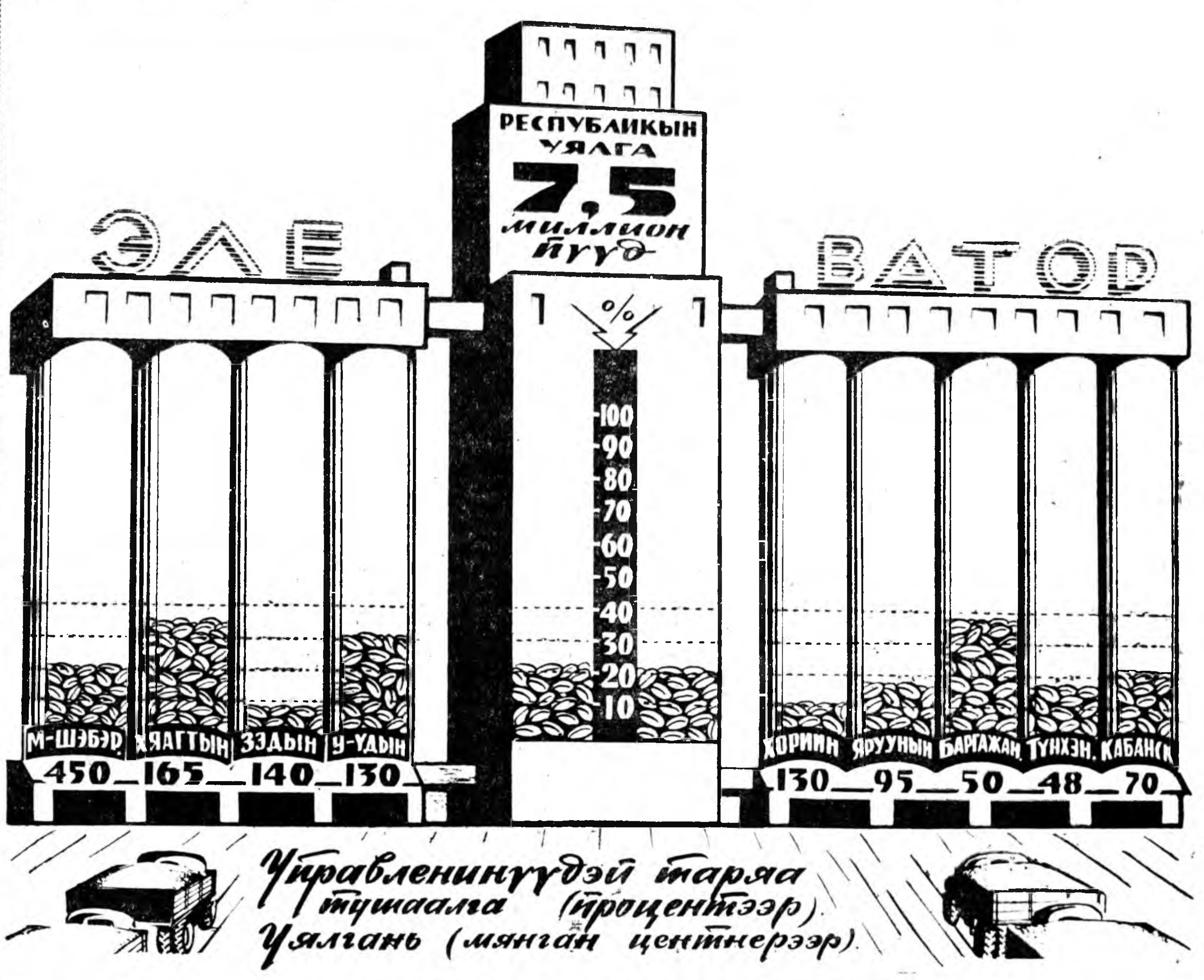
Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд сагай уларилаар шалтаг бариха һэдэлгэтэй. Хэдышье тиигэжэ байгаа һаань, саг тогтохогүй, эдеэшэжэ гүйсэһэн таряан һайрангүй байхагүй ха юм гэжэ хүн бүхэн ойлгоно ёһотой. Машина, техникээ зүбөөр ашаглажа, тэдэндэ нэмэлтэ түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэжэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэбэл, хура бороотойшье үдэрнүүдтэ ургаса хуряажа болохо гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл эли тодоор гэршэлнэ.

Хуряалгын үедэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, хүдөөгэй уран гартанай оньһон аргые үргэнөөр хэрэглэхэ, бүхы комбайн, машинануудаа зүбөөр ашаглахын түлөө колхоз, совхозуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд оролдохо зэргэтэй.

Наратай һайн үдэрнүүдэй ерэхые хүлеэнгүй ургасаяа ямаршье сагта хуряаха хэрэгтэй гэһэн эрилтэ энэ намарай эрхэ байдал табина. Тиимээр ажаллахын түлөө бүхы арга: түрүүшүүлэй дүршэл, механизаторнуудай эрмэлзэл, оролдолго, хэрэгтэй техникэ, машинашье бии.

Ургаса хуряалга болон гүрэндэ таряа худалдаха уялгын дүүргэлтэ имагтал ажалай эмхидхэлһээ дулдыдаха зэргэтэй. Теэд зарим газартань дутагдалнууд үзэгдэнэ, хуряалгын хүдэлмэридэ һаад ушаруулха ябадал дайралдана. Таряа тушаан абаха зарим пунктнууд муугаар ажаллана. Автомашинануудай ашаан аяар 2—3 час соо арайхан гэжэ буулгагдана. Иимэ сагта тэрэ машина үшөө нэгэ эрьесэ хэхэ аргатай байгаа. Теэд тэрэ саг миил хосорно бшуу.

Үйлэдбэриин управленинүүд, партийна комитедүүд, таряа талханай зүйлнүүдэй управлени болон автоажахынууд ургаса хуряаха, таряа зөөхэ хүдэлмэриин дутагдалнуудые усадхаха талаар түргэн хэмжээ абаха зэргэтэй. Бүхы таряашад, механизаторнуудай ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэй абаһан уялгаяа дүүргэхэ арга боломжонуудые олгохо гээшэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 208 (10576) | 1964 оной сентябриин 2, среда | Сэн 2 мүнгэн

1964 оной сентябриин 1-дэ республикамнай бүхыдөө 1 миллион 760 мянган пүүд таряа тушаажа, абаһан уялгаяа 23,5 процент дүүргэбэ. Тэрэ тоодо Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахы—3.817 центнер, хүдөө ажахын институдай һуралсалай ажахы—1.088 центнер, «Скотооткорм» трестын ажахынууд—1.078 центнер таряа тушааба.

Нүхэд колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд! Эхэ орондоо 7,5 миллион пүүд таряа тушааха гэһэн социалис уялгаяа болзорһоо урид бэелүүлхын түлөө тэмсэе.

УЯЛГАЯА ҮЛҮҮЛЭЭБДИ

Энэ жэлдэ манай колхоздо ургаса нёдондонойхиһоо нилээд ехээр абтана. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 11 центнер, зарим участогуудһаа 20—25 центнер таряан хуряагдана.

Колхозоймнай механизаторнууд эртын ороохото ургамалнуудые богонихон болзорто хуряажа абаха гэжэ шиидээ һэн. Техникэ зэбсэгүүднай һайнаар заһабарилагдажа, хуряалга дээрэ 17 комбайн табигдаа. Комбайнернуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн, тэдэнэй олонхинь һайнаар ажаллаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, түрүү комбайнернууд Емельян Чебунин, Константин Батурин, Кирилл Кушнарев, Иван Давыдов гэгшэд 10 гектар даалгабариин орондо үдэр бүри 15—16 гектар таряа хуряана. Агрегадуудай ажал заахашье һаатуулагдаагүй. Таряа зөөлгэдэ колхозоймнай бүхы автомашинанууд хабаадуулагдаһан байгаа.

Игэжэ хуряалгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулжа, гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа үлүүлээбди. Колхозоймнай гэшүүд энэ жэлдэ 9 мянган центнер таряа тушааха уялга абаһан аад, августын 31-нэй байдалаар 11 мянга 600 центнер гэхэ гү, али уялгаһаа гадуур 2600 центнер таряа гүрэндэ тушааба. Таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Шэнэ ургасаһаа абтаһан ороохо таряае гүрэндэ тушааха хэрэгтэ колхозоймнай гэшүүд, мүн хуряалгын үедэ ондоо предприяти болон организацинуудһаа ерэһэн ажалшад ехэ оролдосотойгоор хүдэлһэн байна. Колхозоймнай шофернууд Андрей Чебунин, Ульян Чебунин, Улаан-Үдын организациһаа ерэһэн шофер Михаил Игнатьев гэгшэд түрүүлэн ябана. Эдэнэр Улаан-Үдын мелькомбинадта ороохо шэрэхэдээ үдэр бүри 4—5 эрьесэ хэжэ байгаа.

Гүрэндэ таряа тушаалгые һаатуулхагүйн тулада тоогууд дээрэхи хүдэлмэриие үдэр һүнигүй эмхидхэнэбди.

Р. ЧЕБУНИН,
Улаан-Үдын управлениин «Дружба» колхозой главна агроном.

ГУРБАН ТҮСЭБ—МАНАЙ ЗОРИЛГО

Манай «Знамя Ленина» колхозой гэшүүд таряа хуряалгые эмхитэйгээр ябуулжа, августын 30-най үдэр гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэбэ. Шэнэ ургасаһаа 72 мянган пүүдэй орондо, 72800 пүүд таряан тушаагдаа. Мүнөө үедэ колхозоймнай гэшүүд арга боломжоёо тоосожо үзөөд, түсэбһөө гадуур бүри ехэ таряа тушааха, энэ жэлдэ гурбан түсэб дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

Ц. СЕМЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй управлениин «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.
Л. ЛЕОНОВ,
колхозой парткомой секретарь.

СССР-эй, ЧССР-эй партийно-правительственнa делегацинуудай хэлсээн

ПРАГА, августын 31. (ТАСС). Августын 31-дэ Прагын Кремль соо СССР-эй, ЧССР-эй партийно-правительственна делегацинуудай хоорондо хэлсээнүүд болоо.

Эдэ хэлсээнүүдтэ иимэ хүнүүд хабаадаа:

Совет талаһаа: делегациин толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Үзбэгэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай маршал С. С. Бирюзов, Украинын КП-гэй ЦК-гай гэшүүн, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. А. Ковпак, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, Советскэ Союзһаа Чехословакида байдаг элшэн сайд М. В. Зимянин гэгшэд хабаадаба.

Чехословакиин талаһаа: делегациин толгойлогшо КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй Президент Антонин Новотный, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Йозеф Ленарт, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Отакар Шимунек, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь Владимир Коуцкий, ЧССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Вацлав Давид, ЧССР-эй Национальна оборонын министр, армиин генерал Богумир Ломский, ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Олдржих Павловский гэгшэд хабаадаа.

Хэлсээнэй үедэ һанал бодолоо зүбшэн хэлсэжэ, харилсаа холбоогоо, хани барисаагаа саашадань улам бэхижүүлхэ асуудалнуудаар нэгэн һаналтай байһанаа дахинаа элирхэйлбэ.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэхи мүнөөнэй байдалые сэгнэлгын талаар нэгэн һаналтай, марксизм-ленинизмын һургаал заабариин, пролетарска интернационализмын үндэһөөр түс хүдэлөөнэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхын түлөө саашадаа тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байһанаа хоёр делегаци онсолон тэмдэглэбэ.

Партийно-правительственна делегацинууд уласхоорондын мүнөөнэй байдалда хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Эдэ хэлсээнүүд үнэн сэхэ, аха дүүгэй хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөөд, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар нэгэ һаналтай байһанаа элирхэйлэн харуулаа.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ VI ПЛЕНУМ ТУХАЙ ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Буряадай обкомой ээлжээтэбэшэ пленум сентябриин 1-дэ болобо. Эмхидхэлэй асуудалнуудые, мүн гүрэндэ ороохо таряа худалдаха, тушааха талаар республикын колхоз, совхозуудай социалис уялгые пленум хаража үзөө.

Һургуулида ошохо болоһон дээрэһээнь нүхэр Л. В. Власовые КПСС-эй обкомой секретариин уялгаһаа Пленум сүлөөлөө.

КПСС-эй обкомой секретаряар, бюрогой гэшүүнээр нүхэр **Н. Е. Медведевые** пленум һунгаһан байна.

Областной партийна организациһаа гаража ошоһон дээрэһээнь нүхэд **Н. П. Беляков, Л. В. Власов, В. Ф. Лысов** гэгшэдые КПСС-эй обкомой гэшүүдһээ пленум гаргаһан байна.

КПСС-эй обкомой гэшүүдээр кандидадууд байһан нүхэд **С. Г. Довгань, Н. Н. Хороших, В. Д. Серебренников** гэгшэд һунгагдаа.

1964 ондо гүрэндэ ороохо таряа худалдаха, тушааха талаар республикын колхоз, совхозуудай социалис уялгые КПСС-эй обкомой пленум һайшаагаа.

ЗАЛУУШУУЛ ШАЛГАРНА

Сэлгеэ үүжам Чисаана нютаг. Мүнөө жэлдэ таряа талханай баян ургаса ургууһан энэ нютагай механизаторнууд хуряалгын хүдэлмэриие һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба.

Загаһата тосхонһоо зүүн урагшаа 4—5 модоной газарта 300 гектар таряалан долгилно. Эндэхи шэнийсын полидо 5 агрегат ороод, хадажа байнхай. «МТЗ» түхэлэй тракторнуудай жолоошод Виктор Гаврилов, Алексей Борисов, Доржо Даржаев, Дондок Доржиев гэгшэд хадалгада түрүүн ороод, лафетнэ жаткануудые бүтээсэтэйгээр ашаглажа байнхай. Нормоёо үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр булта залуушуул юм. Тиимэһээ жэшээтэ һайнаар ажаллахые оролдодог.

Д. БАЛДУЕВ.

ЭРДЭМ БЭЛИГЭЙ ҮШӨӨ НЭГЭ ГУЛАМТА

Үдын урда бэсдэ Сосново тосхондо гурбан дабхар томо гэгшын ордон холоһоо тобойн ялайн харагдана. Энэмнай 8 жэлэй һургуулиин байшан гээшэ. Игэжэ Улаан-Үдэ городто үшөө нэгэ шэнэ—19-дэхи номерой һургуули нээгдэбэ.

Сентябриин 1-нэй үглөөгүүр эндэ сугларагшад илангаяа хүхюутэй баяртайнууд. Эдэнэрэй дунда эгээн багашуул, ахамад классайхид булта даа таримал сэсэгүүдые баринхай, эжы абанар, аха дүүнэр бии. Энэ үдэрэй эгээн хүндэтэй айлшад—барилгашад баһал баглаа сэсэгүүдые баринхайнууд. Манай газетэдэ эдэбхитэйгээр бэшэгшэ—№ 1 СМУ-гай начальник Петр Андреевич Яхновецкий түрүүтэй барилгашад ажалайнгаа хүбсаһаар эндэ ерэнхэй зогсоно д. Нарай үхибүүгээ тэбэриһэн һамганшье гэртээ һууужа шадаагүй, энэ һайндэртэ ерээ.

Митинг эхилбэ. Шэнэ һургуули нээлгэн, сентябриин 1— дабхарлаһан һайндэр гээд эндэ сугларагшад яридана. Улаан-Үдэ городой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Г. П. Миронова митинг нээбэ. Һуралсалай шэнэ жэлээр, шэнэ һургуули нээһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр Миронова үхибүүдые, багшанарые, гэр бүлынхидые, олониитэ эдэбхитэдые амаршалба.

Энэ гоё һайхан байшан барижа үхибүүдтэ бэлэглэһэн барилгашадай организациин начальник П. А. Яхновецкиин үгэ хэлэхэдэнь эндэ байгшад ехэ халуунаар угтаба. Энэ ордониие бүтээһэн барилгашадай эрхим бригадануудые, барилгашадые сэдьхэлдээ магтан, эндэ байгшад нүхэр Яхновецкиин түрүүшүүлэй нэрэ дурдахадань альга ташан угтана.

Нэгэдэхи класста орохоёо сүүмхэ һуйбадаад ерэһэн Володя Болодинһоо эхилээд, энэ һургуулиин шефскэ хани—модоной комбинадай директор нүхэр Шапиро болоод бусад үгэ хэлэгшэд булгадаа шэнэ һургуулитай болоһондоо баярлажа байһанаа мэдүүлбэ. Илангаяа арадай гэгээрэлдэ анхарал хандуулжа байдаг парти ба гүрэндөө баясхалан хүргэбэ.

Эндэ бүхы юумэниинь хуу шэнэ. Һургуулиин хашаагай газаагуур модо шулуун, барилгын зэр зэмсэгүүд—эдэ бүгэдэ булта даа шэнэ барилгын тэмдэгтэй. Барилгашад шэнэ ордониие эзэдтэнь — үхибүүдтэ тушаахаяа ерээ. Нүхэр Яхновецкий шэнэ байшангай түлхюурнүүдые һургуулиин директор Н. П. Рогалевада барюулба.

Нүхэр Миронова лентэ таһа хайшалжа, нэгэдэхи классайхид—эгээн багашуул түрүүлээд, үхибүүд шэнэ байшандаа орожо эхилбэ. Игэжэ Ждановай, модоной комбинадай, Сосново, Никольско тосхонуудай ажалшад һургуулитай боложо жаргаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): **1-дэхи «А» классай һурагшад түрүүшынгээ хэшээлдэ.**

Һургуулиин байшангай ашаглалгада тушаагдаһантай дашарамдуулан митинг боложо байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Партийна ажабайдал

ДУТАГДАЛНУУД БАЙХА ЁҺОГҮЙ

(Тоосоото һунгалтын суглаанһаа)

Партийна эхин организацинуудта тоосоото-һунгалтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ байнхай. Һаяшаг Эрхирэгэй совхозой 2-дохи отделенидэ партийна эхин организациин суглаан боложо, эндэхи коммунистнууд үнгэрһэн үе соо юу хэгдэһэн, ямар тодорхой зорилгонуудые бэелүүлхэ тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хэлсээ.

Энэ жэлдэ тус совхозой 2-дохи отделенийнхид ажал хүдэлмэри дээрээ зарим тэды амжалта туйлаһан байха юм. Мал ажалһаа, тарян ажахыһаа продукци ехээр абтаа. Тиигэжэ энэ отделени һү, мяха, нооһо гүрэндэ тушаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тарян ажал дээрэ абажа харахада, тарилгын газар нилээд үргэдхэгдэһэн, илангаяа мүнөө жэлдэ овощ, хартаабха, горох ехээр таригдаһан байгаа. Овощ ехээр ургуулхын тулада отделенидэ хоёр арочна теплицэ баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн. Тэндэһээ июнь-июль һарада 75 центнер шахуу үгэрсэ худалдагдаа. Мүнөө үедэ эртын овощ ургуулдаг комбинат баригдажа дүүрэхэеэ байна. Зунай үедэ мал бэлшээн тарагалуулха хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхэгдэһэн. Отделениин малшад оролдосотойгоор ажаллана. Энэ хүдэлмэридэ олон коммунистнууд бусадта жэшээ болохоор ажаллаа. Тусхайлхада, коммунистнууд Стрежиев, Дагбаев гэгшэд эбэртэ бодо малые зунай ногоон дээрэ һайнаар адуулжа, тус тустань шэгнүүрыень хоногой 750—800 граммаар нэмээжэ шадаа.

Тиигэбэшье, бүхы ажал хүдэлмэриинь хаража үзэхэдэ дутагдалнууд олон байгаа. Коммунистнууд **Шкворов, Боболев** гэгшэд совхозой мастерскойдо техникэ, зэр зэмсэгүүд муугаар заһабарилагдана гэжэ шүүмжэлээ. Энэньшье зүйтэй. Юуб гэхэдэ, МТМ-дэ заһабарилагдаһан машина заримдаа 2-3 хоног ажаллаад, дахин заһабарида орохо баатай болоно бшуу. Имэ байдал инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалаа муугаар эмхидхэһэнһээ болоно. Тиихэдэ механигууд Бошектуев, Цыренов гэгшэд отделени бүхэндэ ябажа, техникэ зэмсэгүүдые шалганагүй, дутагдалнуудыень саг соонь усадхаха хэмжээ абанагүй.

Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг тушаа коммунистнууд мүн лэ тэмдэглэбэ. Тиимэһээ ажалай журам муугаар сахигдана, ажалшадай дунда архи, тамхи бариха ябадал нэгэнтэ бэшэ үзэгдэнэ. Энээнһээ гадна, зарим коммунистнууд, жэшээлхэдэ, Юндунов, Чумаков гэгшэд партийна суглаанда үсөөн хабаададаг байха юм.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдээ. Һайнаар ажалладаг хүнүүдтэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ соло хүртэгдэнэгүй. Олон фермэ, бригаданууд коммунис ажалай мүрысөөндэ хабаадуулагдаха байгаад, тиимэ хүдэлмэри ябуулагданагүй гэжэ коммунистнууд хэлэбэ.

Совхозой бухгалтериин хүдэлмэриин дутагдалнууд тухай мүн лэ тэмдэглэгдэбэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн ямар байнаб, хэр зэргээр хямдарнаб—энэ асуудал хангалтатайгаар шиидхэгдэнэгүй. Ажахын зарим һалбаринуудта мүнгэ зөөриин гаргаша ехэ. Эдэ бүгэдэ тушаа хиналта, шалгалта багаар хэгдэнэ. Энэ оной түрүүшын хахадта 28 мянга шахуу түхэриг салингай фондһоо үлүүгээр гаргашалагдаа.

Отделениин коммунистнууд хүдэлмэриингөө дутуу дунданuудые усадхаха талаар тодорхой хэмжээ хараалаад, партийна эхин организациингаа шэнэ бюро һунгаба.

А. БАЕНДУЕВ,
Улаан-Үдын хүдөөгэй парткомой инспектор-партэмхидхэгшэ.

КАМЧАТКА—ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХИЗААР

Мильковско совхоз 360 гектарта гол түлэб ешмээн тарина. Энэ жэлдэ тэрээнһээ яһала һайн ургаса абаа. Совхозой директор Алексей Овсянников (зүүн гарһаа), партийна организациин секретарь Иван Звонин (тэг дундань), үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь Гавриил Черных гэгшэд гектарай 12 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абтаха гэжэ тухайлна. (АПН).

Соёлой хүдэлмэри тухай

ГАЛЫНЬ ЗАЛИРШОО ГҮ?

Ургаса хуряагшад һүни, үдэрые мэдэнгүй ажаллана. Имэл үедэ тэдэниие соёлой талаар хангаха гээшэ мнай шухала хэмжээ ябуулга болоно бэшэ аал? Полевой стан—таряашадай хоёрдохи гэр. Ургаса хуряагша эндэ ажаһууна, эндэһээ ажалдаа гарана, амарна, эдеэлнэ.

Теэд мүнөө үедэ Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудай полевой станууд ямар байдалда байнаб? Хараад үзэе.

Бага-Наринай отделениин (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) полевой стан. Энэ гэрые газаа талаһаань харахада яһалашье болоо юм гү гэжэ һанамаар. Һаяшагай заһабарида ороһон түхэлтэй. Теэд зосоонь ороод үзэгты. Эндэ амиды амитан байдаг юм гү, али үгы гү? Зузаан гэгшын хабтагайнуудаар дархалагданхай. Тэрэнь хүнэй сохом унтахын аргагүй, болдо ёлдо болошонхой, хирэ тооһониинь хурга зузаан. Столовын зүүн тээхи гэртэ ороод үзэхэдэ, бүришье аргагүй. Нэгэшье шэрээ, орон үгы, гурба-дүрбэн хүнүүд газараар, шала дээгүүр унтадаг юм хаш.

Тракторно-тарян ажалай бригадир нүхэр Бутаковһоо асуугты:

— Механизаторнуудтаа угайд һаа хэдэн шэрээ, орон абажа табихаяа яанат?

Харин бригадир Бутаков шэлэсэ маажахал:

—Мэдэнэгүйлби. Колхоз тиимэ түхеэрэлгэ абанагүйл даа. Минии ажал ехэ аад, хаанаашье хүрэнэгүйб.

Эндэ улаан булан гэжэ байхагүй.

— Байрамнай уйтан аад, улаан булан түхеэрхэ газар үгыл даа, юрэдөө эндэмнай, полевой стан дээрэ хүн ёһоор байдагшьегүй юм,—гэжэ шалтаад абаха.

Үгы, эндэ мүнөө үедэ арба гаран хүн байрланхай, үдэрөөр ябадаг хүнүүдшье бии. Бага-Наринай клубые даагша нүхэр Оценкова энээ руу нэгэ дахин ябажа үзөө ха гү? Үгыл байханань дутэ ха. Адагай захыень абахада, механизаторнуудай амардаг гэрэй нэгэ буланда стол табяад, газетэ, журналнуудые дэлгэхэдэ, радиоприёмник углууда тодхоходо тиимэшье хүндэ бэшэ. Соёлой хүдэлмэри эндэ ябуулагданагүй, механизаторнууд өөһэдынгөө социалис уялгыешье ёһоор мэдэнэгүй.

Эмнэлгын талаар эндэхи таряашад хэр хангагданаб? Бага-Нарин һууринда фельдшер байхагүй. Гэгээтын отделенидэ хүдэлдэг фельдшер Макарова энээ руу үсөө үзэгдэнэ.

Зэдын сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Васильева энээн тухай мэдэнэ гү, али үгы гү? Эндэхи Гэгээтын, Бага-Наринай полевой стануудаар нэгэтэшье ябажа үзөөгүй, таряа хуряагшадай ажаһуудалаар һонирхоогүй байһаниинь харамтай.

«Мир» колхоз гурбан полевой стантай. Дээдэ-Бургалтайн отделениин полевой станда хүрэжэ ерэе. Эндэ абаһаар харахада яһала һайн гэхээр. Һайн столовотой. Теэд эндэ улаан булан гэжэ байхагүй, ариг сэбэр огто сахигданагүй. Мүн Доодо-Бургалтайн Хара-Үбсэнэй полевой стан задагай, зайдан.

Сентябриин 1-дэ Улаан-Үдэһөө олон ажалшад, студентнүүд ерэжэ ажаллахань гэжэ эндэхид хэлсэдэг. Теэд юундэ мүнөө болотор полевой станиинь задагайб? Сонхынь шэлнүүд тэһэрхэй, наарнуудайнь хабтагай дутуу, нэгэшье орон, шэрээ байхагүй гэжэ колхозой ноёд мэдэнэгүй гээшэ гү?! Бургалтайн сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Тункеев тиишэ нэгэншье ошоогүй.

-Соёлой хүдэлмэри Бургалтайда баһал муугаар ябуулагдана. Доодо-Бургалтайн клубые даагша Мидыгма Жамсоева, хүдөөгэй библиотекые даагша Александра Цыбикова гэгшэд полевой стан дээгүүр ябахаһаа байха, Доодо-Бургалтай һууриһаа ондоо тээшэ холо ошодоггүй заншалтай.

Киномеханигууд... «Мир» колхозой 1-дэхи, 2-дохи отделенинүүдтэ һара хахад тухай кино харуулагданагүй. Доодо-бургалтайнхид олоороо гомдоһоор:

— Эндэ киномеханигаар хүдэлдэг Сандан Цыденов ээлжээтэ амаралтаяа абаад, комбайнда ажаллана. Орондонь киномеханик олдоогүй. Кино харангүй һуухада тиимэшье һайн бэшэ.

Дээдэ-Бургалтайн киномеханик нүхэр Жаргалова хайшаашьеб ябашоо. «Гэр булын арсалдаан, хэрүүл шэрүүл болоо юм, эндэ ажаллажа шадахаяа болёо»,— гэжэ аймагай кинофикациин таһагые даагша нүхэр Олейников хэлэнэ. Теэд тэрэнэй ороондо хүн мүнөө болотор олдоодүй. Иигэжэ бургалтайнхид, таряа хуряагшад кино харангүй һууһаар.

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудай партийна организацинууд эдэ дутуу дундануud тухай мэдэнэ гээшэ гү?

Зэдын аймсоведэй гүйсэдком баһал юугэ хэжэ һуунаб?

Г. ДАШАБЫЛОВ,
манай тусхай корр.

Эдэбхитэд улам олошорно

Манай управленидэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитет ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Арадай хинагшад элдэб асуудалнуудые хаража үзэдэг, шалгадаг юм. Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ үдэр бүри ажалшад орожо, предприяти болон колхоз, совхозуудта бии байһан дутагдалнуудые дуулгана. Тэдэнэй бэшэгүүдые шалгажа үзэхэдөө арадай хинагшад саг соонь хэмжээ абахые оролдодог гээшэ.

Хаанаһаа ямар гомдолнууд ороноб, тэрээн тушаа хэмжээн абтаха ёһотой ха юм. Тиимэһээ хиналтын комитет ажал дээрээ олон зондо түшэглэн хүдэлмэреэ ябуулдаг. Манай Хяагтын управлениин партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалдаг эдэбхитэд олон бии. Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха бүлэгүүд болон постнуудта мүнөө үедэ мянга гаран хүн тоологдоно. Энээнһээ гадна тус комитедтэ штатнабэшэ 40 инспекторнууд ажалладаг. Тиигэжэ штатнабэшэ инспекторнүүдэй табан таһаг эмхидхэгдээ. Эдэ таһагууд мал ажалай талаар, полевой хүдэлмэриин болон худалдаа наймаанай талаар ажалшадһаа ороһон дурадхал, гомдолнуудые хаража үзэхэ хүдэлмэри ябуулна. Эдэ таһагуудта хүдөө ажахы болон промышленностьда хүдэлдэг ажалай дүршэлтэй хүнүүд хабаадуулагдана.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй штатнабэшэ таһагуудай ажал тухай хөөрэхэеэ һананаб. Нэгэтэ худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой штатнабэшэ таһагай гэшүүн Михаил Абрамович Бейрах комитедтэ орожо ерэбэ. Тиигээд худалдаа наймаанай конторын складта холодильник табигдаагүй, мүн магазинуудта тиимэ түхеэрэлгэнүүдэй ажалладаггүй байһан тушаа гомдол оруулһан байгаа. Тэрэниие шалгажа үзэхэ хэрэгтэй байһан юм.

Үглөөдэрынь энэ таһагай гэшүүн Ю. Н. Макарова, комитедэй инспектор И. А. Пельменев гэгшэд худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудаар ябажа, ажалыень шалгажа үзөө һэн. Тэдэнэр Хяагтын худалдаа наймаанай контородо, мүн райпотребсоюзай предприятинуудаар ябахадаа 21 холодильнигай ороойдоол 6-ниинь ажаллана гэжэ элирүүлээ һэн. Бэшэ түхеэрэлгэнүүдынь тодхогдожо хэрэглэгдээгүй, мүн эбдэрһэн, заһабарилгада орохо болоһон хэрэгсэлнүүд олон байгаа. Эгээл тиимэһээ магазин, столовонуудта эдеэ хоолой зүйлнүүд гутажа муудадаг, тиигэжэ гарза хохидолдо оруулдаг байгаа бшуу.

Тэдэнэй шалгаһан баримтанууд комитедтэ харагдажа, дары хэмжээн абтаһан юм. Энээнэй һүүлдэ магазин, столовонуудта бүхы түхеэрэлгэнүүдынь хангалтатайгаар ашаглагдажа эхилһэн байха юм. Худалдаа наймаанай талаар ажалыень шалгажа байһан штатнабэшэ таһагайхид иимэрхүү хүдэлмэри али оло ябуулһан байха. Энэ таһагай гэшүүд М. А. Бейрах, А. П. Блохин, Ю. Н. Макарова, С. Н. Фролова гэгшэд аймаг дотороо, хүдөө тосхонуудаар ябажа, магазин болон столовонуудай хүдэлмэриие шалгана. Иигэжэ ажаллажа байхадаа эд бараа зүбөөр худалдахын, ажалшадай эрилтые саг соонь бэелүүлхын хойноһоо оролдолго гаргадаг.

Ажалшадһаа ороһон гомдол, дурадхалнуудые хаража байдаг таһагайхид мүн лэ һайнаар ажаллана. Тэрэниие А. Г. Уваров хүтэлбэрилдэг юм. Энэ таһагай гэшүүд ажалшадһаа ороһон гомдол, дурадхалнуудые саг соонь хаража үзэнэ, тиигээд дары хэмжээ абахын хойноһоо хамаг анхаралаа хандуулна. Штатнабэшэ энэ таһагай гэшүүд жэлэй эхинһээ хойшо 50 гаран бэшэг хаража үзөө. Ажалшадһаа ороһон гомдол болон дурадхалнуудта заагдаһан дутагдалнуудые шалгажа, хэмжээ абаһан байха юм. Ямар нэгэ дутагдал тушаа мэдээсэлэй ороһон байбал, тэрэ доронь шалгажа үзэдэг заншалтай.

Һаяхан Ехэ-Нугын һургуулиин багшанарай зүгһөө бэшэг абтаһан байгаа. Тэдэнэр һургуулиингаа директор нүхэр Ганжуровай элдэб зан гаргажа, аашалһан тухай мэдээсээ һэн. Тиигээд комитедтэ ажалладаг штатнабэшэ таһагайхид һургуулидань ошожо, хүдэлмэриень шалгажа үзөөд, хэмжээ абаһан байгаа. Һүүлэй үедэ ажалаа муугаар хүтэлбэрилдэг болоһон, гүрэнэй мүнгэ зөөри үбэршэлһэн нүхэр Ганжуров комитедэй шиидхэбэреэр хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдөө һэн.

Мал ажалай болон полевой хүдэлмэриин талые хаража байдаг штатнабэшэ таһагуудайхид колхоз, совхозуудта, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделенидэ ябажа, ехэ хүдэлмэри хэнэ. Энэ таһагайхид таряа хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри шалгажа үзөөд, олон дутагдалнуудые усадхаһан байгаа. Тиихэдэ эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ аймагай ажахынуудай ямар бэлэдхэлтэйгээр угтаһаниие баһал шалгаһан байха юм. Мүнөө таряа хуряалгын халуун хаһада арадай хинагшад орооһо таряа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын хойноһоо оролдожо байна. Тарян ажалай талаар штатнабэшэ таһагайхид (даагшань А. Н. Соболева) партийно- гүрэнэй хиналтын комитедтэй сугтаа колхоз, совхозуудай бригада, орооһо таряа сэбэрлэдэг тоогууд, агрегадуудта, бэлэдхэлэй пунктнуудта партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха постнуудые эмхидхээд байна.

Тиигэбэшье арадай хинагшадай штатнабэшэ таһагуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон бии. Юуб гэхэдэ, бүхы таһагууд үшөөл һайнаар ажалланагүй. Жэшээлхэдэ, мал ажалай таһаг удаан саг соо хүдэлмэреэ эмхидхэнгүй байһанаа, һаянайл ажаллажа эхилээ. Энэ таһагта урдань нүхэр Прокосов ажаллажа байһанаа хүтэлбэрилэгшын уялгаһаа сүлөөлэгдэжэ, ветврач нүхэр П. А. Антонов ажалладаг болоһон байгаа. Тиигэжэ эдэбхитэд олоор хабаадуулагдажа, хүдэлмэринь урагшатайгаар ябуулагдажа байна.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитет штатнабэшэ таһагуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулгада анхаралаа хандуулна. Таһаг бүхэнэй ажал хүдэлмэри хирэ хирэ болоод лэ комитедэй заседани дээрэ харагдажа, ажалайнь түсэбүүд һара бүри баталагдажа байдаг.

Штатнабэшэ таһагууд партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй ёһотой туһалагшань гээшэ. Тиимэһээ хүдэлмэриинь һайжаруулхын, эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулхын хойноһоо бүхы хүсэеэ элсүүлнэбди.

С. КЛИМОВ,
Хяагтын партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Ажахытнай жэл хахад соо хүрэхэ тэжээл хэр бэлэдхэнэб?

ОРОЛДОҺОНОЙНЬ УРМАНДА

Шииг нойто элбэгтэй жэлэй тохёолдоо һаань лэ, баян ургаса хуряагдаха, үгы һаань үгы гээд, Саянай совхозойхид тэнгэри шарайшалаад һууха ябаа болинхой. Малдаа хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэжэ абаха зорилго табяад, үни сагһаа хойшо бирatай ургаса гараагүй сабшалангаа һайжаруулхаар шиидээ һэн. Тиигээд эдэнэр зориһоноо хүсэдөөр бэелүүлжэ шадаа.

Жэлһээ жэлдэ үбһэ ногооной биража ургадаггүй, болдог дошодо дарагдашаһан 700 гектар хээрын сабшалангай газарта хүндэ борнойгоор дисковани хэгдээ. Зорюута зохёогдоһон рельсовэ волокушаар дошо болдогуудынь хюһан тэгшэлэгдэжэ, хүндэ катогуудаар нягтаруулан, тэгшэлэгдэһэн байгаа. Гадна, урдань уһалагдаагүй 500 га сабшалангаа уһа бүлэдэг хүсэтэй станци тодхожо, жэгдэ һайнаар, хурьһэнэйнь хүсэд дэбтэтэр уһалһан. Сабшалангай газарай онсо илгаае, хурьһэнэйнь бүридэлые хараада абалсан, 9 мянган тонно шэбхэ гаргажа тараагдаһан байна. Шэмэтэй һайн үбһэ ногооной үндэһэлэн ургажа байха үедэ хоро хүргэдэг, нүхэ һубэ малтажа, добо дошо болгодог зумбараануудые үгы хэхын зорилгоор 1800 гектарта авиахимическэ аргаар хоро сасагдаһан юм.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ эдэ хэмжээнүүдэйнь аша үрэ эли харагдаа. Үбһэ хуряалгада ябаһан хүн бүхэн энээн тухай бахархан хэлсэнэ. Юуб гэхэдэ, урда жэлнүүдтэ һайн лэ һаа гектар бүхэнэй 5-6 центнер үбһэ ногооной гарадаг газарһаа хоёр дахин ехэ, 11—12 центнер, һайса шэбхэжүүлэгдэһэн, уһалагдаһан газарһаань бүришье һайн ургаса хуряагдана. Тиигээдшье ургаһан үбһэ ногооое тон гамтайгаар, арьбанаар, багаханшье хэһэг газар орхингүйгөөр сабшажа абахын түлөө бүхы хүдэлмэрилэгшэд— хүгшэн, залуугүй оролдоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхыдөө 41 мянган центнер үбһэн совхоздо һүрилэгдэжэ абтаһан байбал, мүнөө 40 мянга шахуу болгогдоо. Үшөө нэмэжэ 8-9 мянган центнер үбһэн абтахаар хараалагдана. Нэгэдэхи отделениин нүхэр Бандеевэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд үглөөнэй долоон часһаа үдэшэ орой болотор мүрысэн ажаллажа, тус бүридөө халаанай даабари ходо үлүүлжэ ябана. 703 гектар сабшалангай үбһэ багаханшье хоролтогүйгөөр, га бүхэнэй дунда зэргээр 8 центнер хуряажа абаад, ойн соорхой, углуу тохойн үбһэ ногоо бага гэжэ шамарлангүй сабшана.

Ногооной хагдартар хаба шадалаараа улам ехэ үбһэ тэжээл бэлдэхээр шиидэһэн хүдэлмэришэд улам эдэбхитэйгээр ажаллана.

Д. ЧИМИТОВ,
манай корр.

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. **Новокузнецкэ үйлэдбэриин управлениин «Вперед» колхоз томо, түрүү ажахынуудай нэгэн юм. Энэ колхозойхид үнгэрһэн хахад жэлэйнгээ уялгануудые управлени соогоо түрүүлэн дүүргэбэ. Мүнөө 4500 тонно үбһэ бэлдэхэ гэжэ шиидээд, тэрэ зорилгоёо дүүргэжэ байна.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус колхоздо оньһон аргаар үбһэ һүрилжэ байна. ТАСС-ай фотохронико.

НЭГЭШЬЕ ХОНИН ҺУБАЙРУУЛАГДАХАГҮЙ

Жэл бүхэндэ зуун хониһоо зуу, зуун арба хүрэтэр хурьга аб... даг дүршэлтэй Баргажанай хон... шон Шалсама Цыремпиловагай жэшээгээр Моондын бригады (Саянай совхоз) хонишод ажа... лахаар шиидээд, эртээнһээ хони... дой үрэжүүлгэдэ бэлдэжэ эхилһэ...

Яһала һайнаар ондо ороһон ... хонидоо хабарай, зунай бэлшээри... дэ эдэнэр эрхимээр адуулаад, ... шэ шадалыень шангадхаһан ... на. Энээнэй ашаар саг болзоро... гоо ерэхэдэ хонидынь ототой бол... жо, үрэжүүлгын хүдэлмэри амжа... татайгаар ябана. Тиигэжэ 168... хонид искусственна аргаар үр... жүүлэгдэхэ түсэбтэй аад, мүн... тэрэнээ сүм дүүргэжэ байна.

Нэгэшье хони һубайруулхагү... бди гэһэн уялга тангаригтай Д... ма Урмакова, Дулмажап Гарма... Долгор Бузаева гэгшэд бүхы х... шадалаараа ажаллана. Госпл... станциин зоотехник Антонина Х... таевагай заабаряар эдэнэр иску... ственна аргаар үрэжүүлгэ х... Хээли абаагүй хонидые илга... дахин дахин үрэжүүлнэ. Отот... хонидой олдохоёо болиторнь х... тэй хуса табинабди гэжэ хони... хэлэнэ.

Түнхэн. **А. АРЗУХА...**

ДЭЛХЭЙН ХҮН ЗОНОЙ ТОО

НЬЮ-ЙОРК, августын 31. (ТАСС). ООН-ой жэл бүри гаргадаг демографическа журнал хэблэгдээ. ООН-ой гэшүүн болоһон 112 орон дотор, мүн энэ организациин гэшүүн болоогүй оронуудта бүхыдөө хэды шэнээн хүн зоной ажаһуудаг тухай тоо мэдээнүүд эндэнь тунхаглагдаба.

1962 оной тэн багта дэлхэйн бүмбэрсэгэй улад зоной тоо 3.135 миллион шахуу хүн байһан юм гэжэ журнал дотор хэлэгдэнэ. Энэ тоо жэл бүри дунда жэшээгээр 2,1 процент нэмэдэг байна.

Тус журнал соо заагдаһанай ёһоор, эгээн олон зон эдэ оронуудта: КНР-тэ — 670 миллион хүн, ИНДИДЭ — 449 миллион, СОВЕТСКЭ СОЮЗДА — 221 миллион, ХОЛБООТО ШТАДУУДТА— 187 миллион, ИНДОНЕЗИДЭ — 98 миллион, ПАКИСТАНДА — 97 миллион, ЯПОНДО — 95 миллион, БРАЗИЛИДА — 75 миллион, БАРУУН ГЕРМАНИДА — 55 миллион, АНГЛИДА — 53 миллион хүн. Эдэ арбан орон дотор бүхы дэлхэйн хүн зоной гурбанай хоёр хубинь ажаһуудаг.

Территориингоо талаар арбан орон: Советскэ Союз, Канада, КНР, Холбоото Штадууд, Бразили, Австрали, Инди, Аргентинэ, Судан, Алжир эгээн ехэдэ тоологдоно.

8.613 мянган зонтой ТОКИО дэлхэй дээрэхи эгээн томо хото зандаа үлэнэ. Тэрэнэй удаа 7.781.984 зонтой НЬЮ-ЙОРК хото ороно. Энээндэ городой гол районуудһаа гадна, оршон тойроной зон оролсоно. Дэлхэйн гурбадахи томо хото болохо ШАНХАЙДА — 6.900.000 зон, тэрэнэй удаадахи МОСКВАДА — 6.317.000, БОМБЕЙДЭ — 4.422.165, ПЕКИНДЭ—4.010.000 ЧИКАГАДА —3.550.404, КАИРТА — 3.418.400, РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРЭДЭ — 3.223.408, ТЯНЬЦЗИНЬДА — 3.220.000, ЛЕНИНГРАДТА — 3.180.000, ЛОНДОНДО — 3.179. 980, САН-ПАУЛУДА — 3.164.804, ОСАКАДА—3.151.000, МЕХИКЭДЭ — 3.050.723 зон ажаһуудаг.

Африкын зарим оронуудай бага хан хэмжээтэй байбашье, тэндэ угаа олон угсаатан бии юм гэжэ энэ журнал соо мэдээсэгдэнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, Танганьикада 112 ондоо элдэб угсаатан ажаһуудаг. Тэрэшэлэн бусад зарим оронууд тон олон бүлэг угсаатанһаа бүридэдэг: Советскэ Союзай оршон соо 109 ондоо бүлэг угсаатан ажаһуудаг. Канадада 36 бүлэг угсаатан бии.

Бэшэг мэдэхэгүй зонойнгоо хэды процент болодог тухайда 70 орон мэдээсээ. Тэдэнэй дундаһаа Африкын найман гүрэн доторхи бэе хүсэһэн хүн зоной бэшэг мэдэхэгүйшүүлынь 50 ба дээшээ процент болоно. Харин Азиин 15 орон доторхи хүн зоной хахадһаа олониинь уншажашье, бэшэжэшье шадахагүй байна. Бэе хүсэһэн зонноймнай 38 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй гэжэ Португалиһаа мэдээсээ. Энэнь Европодохи эгээн ехэ процент болоно.

Социалис гүрэн—үхибүүдэй аша туһада

Түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэлнүүд арадай ажахын һалбаринуудай хүгжэлтые харуулхаһаа гадна, совет хүнүүдэй ажабайдалай саг үргэлжэ һайжаржа байһые, бүхы хүн зоной аша туһада бэелүүлэгдэһэн социальна хэмжээ ябуулгануудые харуулна.

Үнгэрэгшэ хахад жэлэй турша соо манай ороной улад зон хоёр миллион шахуу хүнөөр нэмээ. СССР-эй мянган хүн бүхэндэ жэлдээ 20 гаран үхибүү түрэнэ.

Общество, гүрэнэй засагай бүхы органууд үхибүүдэй түрэһэн сагһаань хойшо анхаржа эхилдэг. Нарайлха эхэнэрнүүдэй бэеын элүүрые тусхай пунктнууд адаглан харадаг. СССР-тэ 18 мянга шахуу тиимэ пунктнууд бии. Орон доторнай үхибүүдые элүүржүүлгын эмхи зургаанууд нилээд олошороо. Һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлдэ зорюулан, үхибүүдэй оло мянган саад, яслинууд нээгдэнхэй. Тэдээгээр 6,5 миллион багашуул хүмүүжүүлэгдэнэ. Энэ жэлдэ үхибүүдэй саад, яслинуудта гүрэнэй зүгһөө 1,7 миллиард түхэриг гаргашалагдаха байна. 1963 ондо пионернүүдэй лагерьнуудта, хүүгэдэй санаторинуудта, аяншалгын баазанууд болон город шадарай дачануудта 9 миллион 500 мянга гаран үхибүүд, энэ жэлдэ үшөө олон үхибүүд амараа.

Совет хүнүүдэй байдалай һайжарһанай, Совет медицинын хүгжэһэнэй ашаар үхибүүдэй халдабаритай үбшэнүүд СССР-тэ үгы хэгдээ. Гүрэнэй зүгһөө олон тоото хэмжээнүүд бэелүүлэгдэдэг боложо, үхибүүдэй наһа баралга мүнөө үедэ 9 дахинһаа үлүүгээр хороһон байна. Хаанта Россида түрэһэн мянган үхибүүн бүриин 273-ниинь жэл болонтүй наһа барадаг байгаа.

Совет гүрэн үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ асуудалда угаа ехэ анхарал табина. СССР-тэ 8 жэлэй һургуули түлөөһэгүй байхаһаа гадна, уялгата болонхой. Манай ороной долоо наһа хүрэһэн үхибүүн бүхэн һуралсана. Зарим үхибүүд гүрэнэй интернат һургуулинуудта һуралсахаһаа гадна тэндээ байдаг. Интернадуудта, хүшээлэйнгээ һүүлээр үлэжэ номоо үзэдэг һургуули, бүлэгүүдтэ 2,0 миллион үхибүүд тоологдоно гэжэ ЦСУ мэдээсэнэ.

...Үхибүүдтэ, манай ороной ерээдүйн халаанда социалис гүрэнэй иимэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг тухайнь ЦСУ-гай нарин нягта, тусхай документ доторо элеэр харуулагданхай.

(АПН).

ҺУРАЛСАЛ ЭХИЛБЭ

ШЭНЭ ЖЭЛДЭ—ШЭНЭ АМЖАЛТА

Түрүүшын хонхо жэнгиржэ, республикымнай 170 мянган үхибүүд шэнэ жэлэйнгээ һуралсал эхилбэ.

Һуралсалай шэнэ жэл урдаһаанхиһаа юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, байгша оной августын 10-да КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет юрэнхы эрдэмэй 11 жэлэй һургуулиие 1964 оной сентябриин 1-һээ арбан жэлэй болгон хубилгаха тухай тогтоол гаргаа. Манай ниитэ арад, багшанар энэ тогтоолые болон Верховно Соведэй IV сессиин материалнуудые халуунаар угтан, ороһоо ургажа ябаһан залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, һургуулиин хүдэлмэриие һайжаруулха, багшанарай ажаһуудалай хэмжээе дээшэлүүлхэ тушаа парти, правительствамнай эсэгэ ёһоной анхарал хандуулжа байна гэжэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэнэд. Арадай гэгээрэлэй олон түмэн хүдэлмэрилэгшэднай мүнөө шэнэ хүсэтэйгөөр, улам ехэ урма зоригтойгоор шэнэ шэнжэтэй хүниие бэлэбсоруулан хүмүүжүүлхын түлөө эрмэлзэнэд.

Республикымнай багшанарай ажал хүдэлмэридэ энэ зун ехэхэн ушар болоо. Үнгэрһэн багшанарай съезд дээрэ һургуули, ниитэ болон гэр бүлын талаһаа үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бии байгаа түрүү дүршэл сөгсологдожо, дутуу дунданууд элирүүлэгдэжэ, саашанхи зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Иимэ таарамжатай зохид байдалда һуралсалаймнай шэнэ жэлэй бэлэдхэл ябуулагдаад, һургуулинуудай хүдэлмэриин түрүүшын үдэрнүүд эмхитэй һайнаар үнгэржэ байна.

Һуралсалай шэнэ жэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Буряад һургуулинуудта үзэгдэдэг бүхы учебнигүүд болзорһоо урид хэблэлһээ гаража, наймаанай эмхи зургаануудта эльгээгдээ. Мүн лэ бусад ном һудар, тетрадь, гуурһа, карандаш гэхэ мэтэ саг соогоо һурагшадта хүргэгдөө.

Олон һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлые эрхим һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдэ хотын 3, 9, 20, 49 номерой һургуулинууд, № 3 интернат һургуули, Цахирай интернат һургуули, Хяагтын аймагай Загастайн дунда һургуули, Яруна нютагай Үльдэргын найман жэлэй һургуули болон бусад оролсоно. ЛВРЗ-гэй, сэмбын фабрикын болон городой бусад предприятинуудай коллективүүд, Яруунын аймагай «Победа», «Коммунизм» колхозууд, Хориин үйлэдбэриин управлениин Үдын совхоз, Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина», «Дружба», Түнхэнэй «Сибиряк» болон хүдөө ажахын бусад артельнүүд, совхозууд һургуулинуудай гэр байшангуудые шэнээр бариха, капитальнаар заһабарилха талаар ехэхэн туһаламжа үзүүлээ. Жэшээлхэдэ, Яруунын «Коммунизм» колхозойхид (түрүүлэгшэ нүхэр Д. Бальжанов) 320 һурагшадай һураха һууритай шэнэ түхэлэй һургуулиин байшан бодхоо.

Һургуулинуудай зосоо, газаа талыень болбосон зохидоор, уран һайханаар шэмэглэн гоёохо гээшэ үхибүүдэй эстетическэ талаар хүмүүжэхэ ябадалда ехэхэн удха шанартай. Энэ хэрэгые үндэр хэмжээндэ табихын тула манай министерство тусхай конкурс соносхоо. Тэрэнэймнай дүн Октябриин 47 жэлэй ойн үдэрнүүдтэ согсолон гаргагдаха юм. Бүгэдэ ниитын һуралсал тухай Хуулиие түгэсөөр бэелүүлхэ арбан хоног—августын 25-һаа сентябриин 5 хүрэтэр соносхогдоо, һургуулиин наһанай нэгэшье үхибүүн һургуулиһаа таһарха ёһогүй.

Мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар бүхы һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эмхидхэн бэелүүлхэ гээшэ багша бүхэнэй нангин уялга мүн. Манай республикада багшанарай ёһотойл замай залууршад—эрхим түрүү хүнүүд олон. Тэдэнэрэй баян дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын тула арадай гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд үдэрһөө үдэртэ оролдохо зэргэтэй.

Һургуули бүхэнэй һайнаар хүдэлхэ бүхы арга боломжонуудые мүнөө гүрэн түрын тогтоогоод байхада, бодото дээрээ һургуулиин амжалта, түйлалтань имагтал доторой эмхидхэлэйнь хүдэлмэриин хэмжээнһээл дулдыдаха байна. Гэхэ зуура, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдые саашадань бэхижүүлхэ асуудалда тусгаар анхарал хандуулалтай. Жэшээнь, найман жэлэй 170 һургуулинуудаймнай директорнүүдэй миил 110-ниинь дээдэ эрдэмтэй. Энэ талаар илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Зэдын болон бусад аймагуудта бирагүй байдал үзэгдэнэ. Арадай гэгээрэлэй хүтэлбэрилхы тушаалда эдэбхи үүсхэл һайнтай, залуу нүхэдые дэбжүүлхэ шухала. Һургуулинуудай директорнүүдые багшанарай хамтын суглаагаар һунгадаг, тэрэнэй тоосоо һуралсалай жэлэй һүүлдэ шагнадаг шэнэ ёһо гурим үргэнөөр хэрэглэдэг болобол ехэ удха шанартай.

Үйлэдбэриин һуралсалтай 11 жэлэй һургуулиие 10 жэлэй болгохотой хамта юрэнхыдөө һуралсалые, илангаяа үйлэдбэриин һуралсалые, улам һайжаруулха эрилтэ табигдана. Энээнтэй хамта бэеэ даагаад һуралсахаар, шэнжэлэлгэ хэхээр һурагшадые хүмүүжүүлхэ гээшэ мүнөөнэй һургуулинуудай гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Бүхы һургуулинуудта 9-дэхи классһаа эхилээд, үйлэдбэриин һуралсалай шэглэл дахяад хаража үзэхэ шухала. Энэ жэлдэ юрэнхы эрдэмэй дунда һургуули 1906 хүбүүд, басагад дүүргэжэ гараа. Эдээнһээ 949 үхибүүд үйлэдбэриин һуралсалтай 11 класс дүүргээ. Эдэнэр 30 янзын мэргэжэл олоһон байна. 1966 ондо республика доторнай 10 мянга гаран хүбүүд, басагад 10—11 классуудые нэгэн доро дүүргэхэ юм. Тиимэһээ эдэнэрые ажалда оруулхаар мэргэжэл олгуулхын тулада мүнөөнһөө бодомжолхо хэрэгтэй.

Һургуулинуудта һуралсалай, үйлэдбэриин бааза бэхижүүлхэ, кабинедүүдые, мастерскойнуудые түхеэрхэ, эхин, найман жэлэй, дунда һургуулинуудта эрхим һайн участогуудые байгуулха хэрэгтэй. Хүдөөгэй һургуули бүхэн оньһожоруулагдаһан малай фермэтэй болохо, хүдөө ажахын техникээр хангагдаха зэргэтэй. Городой дунда һургуули бүхэн һайнаар түхеэрэгдэһэн һуралсалай цехтэй, участогтай байха ёһотой. Энэмнай ганса һургуулиин хэрэг бэшэ, харин бүхы олониитын хэрэг мүн.

Политехническэ, үйлэдбэриин һуралсалые һайжаруулхын тулада арадай гэгээрэлэй зургаанууд, дунда һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд яаралтай хэмжээнүүдые мүнөөнһөө абаха ёһотой. Энэ хэрэгтэ олониитэ эдэбхитэдые, даалгагдаһан предприятинуудые, гэр бүлынхидые, ниитын организацинуудые энэ шухала хэрэгтэ хабаадуулжа, һуралсалай цехүүдые, участогуудые, мастерскойнуудые, спортивна залнуудые барюулха хэмжээнүүдые абаха, предприятинууд, колхозууд болон совхозуудтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ шухала. Үйлэдбэриин һуралсалые һайнаар табиха гээшэ бүгэдэ ниитын хэрэг болоно. Энээндэ ганса арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд харюусаха бэшэ, харин предприятинуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энээндэ сэхэ хабаатай. Имагтал бүгэдөөрөө оролдобол, ерээдүйн үетэниие үе сагай эрилтэдэ хүрэмөөр хүмүүжүүлхэ, хүбүүд, басагадые һайн харгын аманда табижа шадаха байнабди.

Энээнтэй хамта үхибүүдые үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ хэрэг улам һайжаруулха зорилго онсо удхатайгаар табигдажа байна. Коммунизм байгуулагшын моральна кодексын эрилтын үндэһөөр үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, тиигэхэдээ миин лэ хооһон уншалга хэхэ бэшэ, харин тэдэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ оромоор ойлгуулха хэрэгтэй. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ олон янзын онол арга хэрэглэжэ, үхибүүдтэй үгээ ойлголсожо шадаха гээшэ тон шухала.

Арадай гэгээрэлэй асуудалнууд парти ба правительствын гол анхаралда хододоо байдаг гээшэ. СССР-эй Верховно Соведэй IV сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл соо багшын ажалда түн гүнзэгы сэгнэлтэ угтэһэн байна. Тиигэжэ арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай хуули баталан абтанхай. Энэ ушар хадаа арадай багшын нэрэ хүндые дээшэнь үргэнэ, тиихэтээ хамта һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулха эрилтэ табилсана гээшэ.

Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэридэ олониитые хабаадуулалсаха, ниитын организацинуудые — предприяти, колхоз, совхозуудые энэ бүгэдэ ниитын хэрэгтэ хабаадуулалсажа, һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам дээшэлүүлхэ гээшэ арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн. Иигэжэ бүгэдөөрөө оролдобол, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гэһэн хүндэтэ зорилгоёо дүүргэжэ шадахамнай лабтай.

С. ДУГАРОВ,
Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр.

МИНИИ БАГША

Ажалай дүршэлтэй эрхимүүд тухай

...и бүхэн олон багшын гар доро ...жэжэ гарадаг, ехэ болоод бул...нь һайе хүсэжэ ябадаг юм, теэд ...соо һоо зарим нэгыень лэ зүр... үлэмжэ дүтөөр һанажа, хэзээ... «минии багша» гэжэ дотороо ...рхон, инагаар нэрлэжэ ябадаг ... Тэрэ багшынгаа урда хэзээдэ ...хил классай һурагша хэбээрээ ...: Хэлэһэн үгэ бүхэниинь хэ... шамда хуули шэнги үнэн, хэ...рэгынь дууряама арюун. Тиимэ тэрэ хүн ходоодоо шамайе һур..., энхэржэ, шалгажа, дахуулжа ...ха нүхэршни байха.

...тиихэдэ 5-хи класста ороод бай... Дунда һургуулида хэшээл бү... ондоо багшанарай орожо бай...һонин бэлэй.

— Би танда буряад хэлэ, буряад ...тура заахаб. Намайе Надежда ...тьевна гээрэйт,—гэжэ нэгэ үн...тагшэ бэетэй, хэбэрынь, урин ...ай зантай, залуушаг багша аян...н хоолойгоор дуугараад, бэшэ ...багшанар шэнгеэр лэ танилса...оо һэн. Тэрэ хэшээлдээ юун ту...өөралдөө һэнбибди, саашадаашье ...аргаар бидэндээ буряад хэлэ, ...тураяа заадаг һэн бэ—эдэ бүгэ...ы мүнөө тодоор һананагүйб. Зү...жэлэй турша соо буряадаараа ...гүйгөөр бэшэдэг, хэлэдэг боложо ...о һэмди. Буряад литературынгаа ... дээжэ зохёолнуудаар манай та...ла, түрэл хэлэнэйнгээ уран үгын ...мэдэрхэ хэрэгтэ багшымнай ...ь уран хурса хэлэн ехэтэ нү...һэн байха.

...ээшье, Надежда Арсентьевна... ямар нэгэн грамматикын дүрим ...улжа гү, али уран зохёолой ге...й танилсуулжа байхадань, үгы...һаа, юрэ хөөрэжэ байхынь шаг...а, буряад хэлэмнай ямар баян, ... уран хэлэн гээшэб гэжэ тиихэдэ ...и ойлгоод, гайхаһаншье байха... Хэдэл хөөрэжэ байхыень шагна... һууха дуран хүрэгшэ бэлэй. ...гала, Жамсо Тумуновай «Талын ...» гэжэ рассказ Надежда Арсентьевнагай манда ямар шадамараар уншажа, удхыень тайлбарилан хөөрэжэ үгэһыень мартагшагүйб, тэрэл хэбээрээ энэ рассказ шэхэндэм ходо соностожо байхадал гэдэг. Уншаха үедэнь классай аляаһанай ниидэхын дуулдахаар шэмээгүй болошоод һуугша бэлэй. Тиигээд дахин хэзээ буряад хэлэнэй хэшээл болохонь бэ гэжэ хүлеэжэ ядахаш.

Яахадаа иигэжэ Надежда Арсентьевнагай хэшээлнүүдтэ дуратай байгаа һэнбибди гэжэ хожомоо ойлгоходом, Надежда Арсентьевна заажа байһан предмедтээ үнэн дурланги байһан тула манииешье тэрээндээ дурлуулжа шадаһан байгаа ха юм.

Надежда Арсентьевна жэл бури арадай аман зохёол суглуулха даабари манда үгэгшэ һэн. Бидэ нютагайнгаа үбгэдһөө ульгэр, таабари, оньһон үгэнүүдые бэшэжэ абадаг байгаабди. Тиихэдээ арадайнгаа сэсэн ухааниие сэгнэжэ абахаһаа гадна, нютагайнгаа ба литературна хэлэн хоёрые сасуулжа, хоюулайень гүнзэгыгөөр шудалхадамнай туһатай байһан юм.

Бидэ Надежда Арсентьевнагай хүтэлбэреэр «Эрдэм» гэжэ ханын газетэ гаргадаг һэмди. Тэндэмнай һургуулиин һонинуудай хажуугаар, манай түрүүшын туршалганууд, шада ядан ормоглоһон шүлэгүүд олоной анхаралда табигдагша һэн. Тэдэнэймнай түрүүшын уншагша, түрүүшын редактор Надежда Арсентьевна өөрөө байгаа ха юм даа.

...Сагай ябаса хадаһаа санаар һолжорһондол түргэн: сагаахан хуһанай жэрэгэд гэхэ зуура үбэлшье үнгэршэхэ. Минии үетэн хаагуур яагуур ниидэн ошоо: хэн агроном, хэн инженер... теэд олонхимнай багша болонхой, магад тэрээндэ багшанараймнай харгы дууряама жэшээ болоо бэзэ. Зүгөөр багшамнай, Надежда Арсеньева Тулусоева, мүнөөхил Хэрэнэйнгээ дунда һургуулида, аляаһанай ниидэхын дуулдахаар шэмээгүй, мүнөөхил гэрэлтэ һаруул классуудтаа, мүнөөхил буряад хэлэ, литератураяа заһаан хэбээрээ. Теэд манай орондо шэнэ үе, мүнөөнэй һонюуша ухаатэй үхибүүд һурана. Шэнэ үе—шэнэ эрилтэ...

Манай багша тэрэ эрилтэдэ харюусажа шадахаар хэшээлээ заана гэхэһээ гадна, бүхы шэнэ юумэ дэмжэгшэ, шэнэ юумэ өөрөө үүсхэгшэ юм гэжэ тэмдэглэхэдэ урматай. Липецкэ багшанарай үрэ ехэтэ ажал тухай һураг суугай тараад байхада, тэрэ дүй дүршэлынь удангүй Надежда Арсентьевнагай хүтэлбэри болоод байгаа бшуу. Тэрэ шэнэ юумэн гээд бүтүүл нюдэ балай абадаггүй, өөрынгөө дүй дүршэлөөр, сэдьхэл ухаагаараа шүүжэ үзөөд, эгээл боломоор аргануудыень хэрэглэдэг юм.

Бидэ, һургуули дүүргэгшэд, жэл бури сугларжа, багшанартаяа, һурагшадтайнь хөөрэлдэжэ, хүхижэ, наадажа тарадаг заншалтайбди. Тиихэдэ багшанарай манайнгаа хэр урагшатай һуража гү, али хүдэлжэ байһаар һонирхоод, өөһэдынгөө ажал тухай халташье һаа дурдаха. Нэгэтэ буряад поэзиин үдэшэ үнгэргөөд (тиимэ юумэн ходо боложо байдаг)—Надежда Арсентьевна: «Манай кабинет орожо харыт»,—гэжэ уриба.

Тиихэдэ Надежда Арсентьевна буряад литературын кабинет эмхидхээд байгаа. Кабинедүүд тиихэдэ һаял байгуулагдажа, буряад литературын кабинет Буряадай алишье һургуулинуудта үшөө үгы байгаа ёһотой.

Юрын лэ багахан класс. Зүгөөр орохолоортнай Буряадай элитэ уран зохёолшод Хоца Намсараев, Жамсо Тумунов, Бавасан Абидуев, Мүнхэ-Сарьдаг гэгшэд таниие ханаһаа амаршалжа һууха. Үшөө ханын шэмэглэл гэхэдэ, «Коммунизмын толон» гэжэ газетэһээ гадна, элдэб стенднүүд, фотомонтажууд. «Манай нютагай суутэ хүнүүд» гэһэн стенд тон һонирхолтой. Тэндэ мэдээжэ артистнуудай хажууда ажалай түрүүшүүл, тэдэнэй түйлаһан амжалтанууд аржыжа харагдаха. Мүн колхоз, совхозуудай һара бүхэнэй түйлалтанууд һурагшадай нюдэнһөө холодохогүй. Эндэ уран зохёолой кружогой бэшэмэл журналһаа эхилээд, буряад хэлэн дээрэ гарадаг бүхы ном, журнал, газетэнүүдые олохот. Тиимэ хадаа буряад хэлэ ба литература шудалхада, бүхы арга боломжонууд хуу эндэ бии.

Теэд эдэ бүгэдын гансата тэнгэриһээ буушоогүйнь эли. Будуулигээр хэлэхэдэ, эдэнэй түлөө Надежда Арсентьевна олохон гуталаа элеэһэн байха, захиргаанай олохон үүдэ татаһан байха. Мүнөөшье Надежда Арсентьевна һанаата болоһон зандаа.

—Уран зураашадай союз захилаар юумэ хэдэг аа гү?—гэжэ Надежда Арсентьевна һанаата болоно.—Хоца Намсараевай бюст хүүлэхэ һанаатайб.

Мүн хэдэн жэлэй урда Надежда Арсентьевна долоодохи классай буряад литератураар уншаха ном бэшэлсэхэ болоод, материалаа суглуулжа, сүлөөгүй байнаб гэжэ хэлээ һэн. Тэрэ номынь мүнөө һурагшадай гарта оронхой. Гэгээрэлэй министерствын һургуулиин учебнигүүдые бэшэхыень иимэ дүршэлтэй багшанарта даалгадагынь һайшаалтай.

Надежда Арсентьевнагай дүй дүршэл, үүсхэл тухай олон суглаанууд дээгүүр хэлэгдэдэг, газетэдэ бэшэгдэдэг юм.

Үнгэрэгшэ зунай август. Буряад хэлэ һургуулида зааха асуудалаар научно-практическа конференци Улаан-Үдэдэ боложо байба. Тиимэ конференцинүүдтэ Надежда Арсентьевна үнинэй хабаадалсадаг юм. Тэндэ ерэһэн багшанар забһарлалгын үедэ Надежда Арсентьевнае тойрожо, дүй дүршэлөөрнь һонирхобо.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэл ажалай абьяас, шэнэ бэрхэшээл, шэнэ түйлалтанууд соогуур үнгэрбэ. Байгша оной июньда болоһон республикын багшанарай съезд дээрэ Надежда Арсентьевна Тулусоевада РСФСР-эй габьяата багша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо гэжэ дуулахадаа, эжэлүүдгүй «минии багша» гэжэ омогорхон нүхэдтөө хэлээ һэм.

Тэрэ нэрэ зэргэдэнь ажалайнь үрэ дүн харагдахаһаа гадна, шэнэ амжалтада урмашуулха хүсэн бии.

Л. ТАБХАЕВ.

Хэрэн.

...ЭХЫН БАЯР. Одхон хүбүүгээ һургуулида оруулаа.
А. КУРТИГАЙ фото.

БАЯР ХҮРГЭНЭБДИ

гэжэ МГУ-гай дэргэдэхи курсада байлсаһан американецууд хөөрэнэ

США-гай дээдэ, дунда һургуулинуудта ород хэлэ заадаг багшанарта зорюулагдан Москвагай университедэй дэргэдэ нээгдэһэн курса 10 неделиин турша соо үргэлжэлөө. Совет элитэ эрдэмтэд: академик В. В. Виноградов, профессорнүүд З. М. Цветкова, Д. Э. Розенталь лекцинүүдые уншаһан байна.

1964—1965 онуудта эрдэм, соёлой талаар дүй дүршэлөө абалсахын тула СССР США хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээе бэелүүлэн, совет дээдэ, дунда һургуулинуудта англи хэлэ заадаг хэдэн багшанар США-гай Корнэльскэ университедтэ ошожо мэргэжэлээ мүн лэ дээшэлүүлнэ.

США-һаа ерэһэн айлшадтай—группые даагша Клэр Уокер, Лафайетт городой (Индиана штат) университедтэ ород хэлэ заадаг багша Лорис Джонсон, дунда һургуулиин багшанар Джон Стаховьяк, Мэри Мацко (хоюулаа Пенсильвани штадһаа) гэгшэдтэй АПН-эй корреспондент Н. Пахомов уулзаба.

—Гарвардын, Целлоустоной, Колумбиин гэхэ мэтэ америкын мэдээжэ университедүүдһээ гадна, США-гай 400 шахуу дээдэ һургуулинуудта ород хэлэн заагдадаг,—гэжэ госпожа Дорис Джонсон хөөрэнэ.—Манай университедэй студентнэр хари хэлэнүүдэй нэгые өөрынгөө дураар шудалдаг юм. Ород хэлэ 400 хүн шудална. Ярилдаанай хэлэндэ ехэ анхарал табинабди. Университедтэ үнгэрэгшэ жэлһээ ород хэлэнэй кружок нээгдээд, студентнэр ярилдаанай хэлэндэ мэргэжэнэ. Тэдэнэр хоёр жэл һуралсаһанайнгаа һүүлдэ ородоор бэшэгдэһэн техническэ литература уншаха аргатай болохо юм.

Уран зохёолой литератураһаа ямар номууд танил болонхойб?— Л. Толстойн, Н. Некрасовай, А. Пушкинай, Ф. Достоевскиин, А. Чеховэй, М. Горькиин, А. Толстойн, М. Шолоховой олон номууд США-да оршуулагданхай. Горькиин номуудһаа «Үхибүүн наһан», «Минии университедүүд», «Эхэ», «Челкаш» гэдэгүүдынь нилээд мэдээжэ болонхой. М. Шолоховой—«Номгон Дон», тэрэшэлэн В. Маяковскиин, А. Фадеевэй, Б. Полевойн, К. Фединэй, Д. Гранинай зохёолнууд оршуулагдаа.

—Гадна США-гай 600 шахуу һургуулинуудта ород хэлэ шудална, тиимэһээ энэ предмет заадаг багшанар дуталдана,—гэжэ господин Стаховьяк хөөрэнэ.—Америкын дунда һургуулинуудта һураха болзорынь 12 жэл юм. Ород хэлэ 10-дахи классһаа үзэдэг. Уоррен городой дунда һургуулида (Пенсильвани штат) гурбан жэлэй саада тээ 12 һурагша ород хэлэ шудалһан юм. Энэ жэлэй сентябрьда ород хэлэ шудалагшадай тоо 45 хүрэтэрөө нэмээ.

—Курсанууд манда ехээр туһалаа, илангаяа ярилдажа һурахадамнай туһалаа,—гэжэ господин Стаховьяк тэмдэглэбэ.—Бидэнэр город соогуур ябажа, москвагайхидтай хөөрэлдэхэ үедөө хэлэндэ түргэн һураха аргатай байгаабди.

Господин Клэр Уокер хөөрөөнэйнгөө һүүлдэ курсын дирекцидэ, багшанар болон бусад хүнүүдтэ—һаналаа табиһанайнь түлөө бүхы группынгаа зүгһөө баясхалан хүргөө.

(АПН).

Һаяхан Монголой Арадай Республикаһаа 95 хүбүүд, басагад Улаан-Үдэ ерээ. Тэдэнэр городой профессиональна техническэ 15-дахи училищида һуража, барилгашадай элдэб мэргэжэл абаха юм. Мүнөө тэдэнэр манай ниислэл хототой танилсажа байна.

Зураг дээрэ: Д. Эрдэнэжаргал, Л. Бадамрагча, П. Цэрма, Г. Жигжэдсурэн, С. Томорху, Ш. Цэдэндаш, С. Казбек, П. Владимир, А. Касихан, Б. Пурэвдаш, Б. Раднабазар, Д. Цэвээн.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮХИБҮҮД, ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ ЭРДЭМ БЭЛИГТЭ ЭРХИМ ҺАЙНААР ҺУРАГТЫ

Һургуулиин хухюутэй, зугаатай амаралта дүүрэбэ. Манай басагад, хүбүүдүүд бүри томохонууд боложо, бэе махабадаа хатуужуулаад, шэнэ эршэ хүсэлтэйгөөр дахяад һургуулинуудтаа оробо. Һургуули мандаха болтогой! Һуралсалай шэнэ жэл мандаха болтогой!

Сентябриин 1-дэ Россиин хоёр миллион хахад бишыхан эрхэтэд һургуулиин хонхын шэнхинэхые анха түрүүнээ дуулаба. Бүхы дээрээ Россиин Федераци дотор 22 миллион үлүүтэй үхибүүд партада һууба.

Һуралсалай шэнэ жэлэй ямар гол онсо шэнжэтэй байха тухай хөөрэжэ үгэхыень РСФСР-эй Гэгээрэлэй министр Е. И. Афанасенкые ТАСС-ай корреспондент гуйһан байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудтахи хэшээлэй гол онсо өөрэ талань дунда һургуулида һураха болзорые хубилгаха тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор тодорхойлогдонхой гээд Е. И. Афанасенко онсолон тэмдэглээ. Энэ тогтоол хадаа ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай парти, правительствын шэнэ оролдолго болоно. Бодото ажал хэхэ часуудай тоо үсөөрхэ, тиин хүдэлмэриин һууриин тоо олон болохо. Энэ ямар удхатайб? Хэрбээ урда тээнь нэгэ токарна станок дээрэ жэшээлхэдэ, хоёр һурагша хүдэлжэ, дүршэлтэй боложо шададаг байгаа һаа, мүнөө хоёр дахин олон һурагшад хүдэлдэг болохо, тайлбарилан хэлэбэл, һурагша бүхэн шахуу өөрын хүдэлмэриин һууритай байха. Һуралсалые үйлэдбэриин ажалтай холбохо ленинскэ гол ёһон совет һургуулиин ажалай гол удхань зангаараа үлэнэ. Юрэнхы эрдэм шудалха, ажалай дадал олохо хэмжээн хуушанайнгаа хэмдэ үлэхэ байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудта хүдэлхэеэ 40 мянган залуу мэргэжэлтэд ерэхэ. Арадай багша тухай парти, правительство хододоо анхарал оролдолго гаргажа байдаг. Багшанарай салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай хуулиие СССР-эй Верховно Соведэй IV сесси баталан абаа һэн. Энэ хадаа ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай ленинскэ оролдолго шэнээр гаргаһан ябадал болоно.

Шэнэ һургуулинууд нээгдэхэ. Тэдэнэй классуудта 300 мянга гаран үхибүүд һуража шадаха байна. Мүнөө жэлдэ һургуулинуудые дүүргэжэ гараха һурагшадай тоо хоёр дахин шахуу олон болохо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хахад миллионһоо үсөөн бэшэ эдир залуу хүбүүд, басагад мүнөө жэлдэ дунда һургуули дүүргэхэ, 2 миллион шахуу үхибүүд найман жэлэй һургуули дүүргэхэ юм.

Һурагшадай юрэнхы бэлэдхэл болон хүмүүжүүлгые нэгэдхэхэ талаар июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ зорилго үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ табигдаһан байгаа. Партиин заабаринуудые бэелүүлхын түлөө һургуули мүнөө жэлдэ бүри ехэ оролдосотойгоор тэмсэхэ. Свердловско, Оренбургска, Тамбовско областьнуудай партийна, ниитын организацинуудай, предприятинуудай коллективүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл ехэ һайшаалтай. Эндэ түрүү цехүүд болон коммунис ажалай бригаданууд шефтээ абаһан һургуулинуудайнгаа классуудай хойноһоо үдэр бүриин хиналта эмхидхэнхэй, тиигээд өөһэдынгөө шадабариие үхибүүдтэ дамжуулан үгэхые оролдодог байһан юм. Энэ дүй дүршэл һуралсалай шэнэ жэлдэ хаа хаанагүй дэлгэрүүлэгдэхэ ушартай. Үдэр ерэхэ тудам һургуулинууд улам бүри олон, үнэн сэхэ ханинартай боложо байдаг, залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэнь багшада тэдэнэр туһалдаг юм.

Үдэшын болон заочно һуралсалай гурим нарижуулан һайжаруулгада тусгаар ехэ анхарал хандуулагдана. Ажаллажа байгаад, нэгэн доро һуралсалаа үргэлжэлүүлдэг хоёр миллион үлүүтэй эдир залуу хүбүүд, басагадые бэлэдхэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ бшуу. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ, дүршэлтэй болоһон һурагшад таба—найман классуудай курсые нилээд түргэнөөр шудалдаг, зүгөөр тэдэнэр дээгүүр классуудта заагдадаг предмедүүдые юрын һурагшадта орходоо удааншагаар ойлгодог байха юм. Тиин эдэнэрэй бэлэдхэлэй шанар дээшэлүүлхын, эрдэм мэдэсын хэмжээе үргэхын тулада урданайхида орходоо олон һуралсалай час хэрэгтэй болохо байна. Тиимэһээ найман жэлэй һургуулида үндэһэлэн байгуулһан үдэшын һургуулинуудта һураха болзор хоёрой оронде гурбан жэл болгогдохо юм. Энэ хадаа дээдэ һургуулинуудта оролгын экзамен амжалтатайгаар бариха арга һургуули дүүргэгшэдтэ олгохо байна.

Үдэшын һургуулинуудай 9—11 классуудта һурагшадай һураха болзор хорооход шэнэ арга зам олохын тулада РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерство, Педагогическа наукануудай академи мүнөө хүдэлмэрилжэ байнхай. Тэрээнһээ гадна, экстернат үргэнөөр хүгжөөгдэхэ. Залуу хүбүүн гү, али басаган дунда һургуули дүүргэлгын экзамениие ямаршье саг болзорто барижа шадаха байна.

Энэ ушарые хэрэглэн, баясхалантай, тиихэтээ хамта бэрхэтэй үе сагай ерэһэнтэй дашарамдуулан, багшанар болон һургуулиин үхибүүдые амаршалхые хүсэнэб. Эрдэм ухаа амжалтатайгаар шудалхыень, олониитын ашатай туһатай ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень, шэнэ хүнэй шэнжэ шанар өөһэдтөө хүмүүжүүлхыень һурагшадта хүсэнэб. Арадай багшын хүндэтэ нэрэ зэргые дээрэ ургажа ябахыень, газар дээрэхи эгээн лэ һайн һайхан общество байгуулагшадай эрхим халаа хүмүүжүүлхыень багшанарта хүсэнэб гээд министр түгэсхэлдөө хэлээ.

(ТАСС).

Москва

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эхилһээр 25 жэлэй ойдо

МАРТАЖА БОЛОМООР БЭШЭ

★

Генерал-майор Евгений БОЛТИН, профессор

★☆★

Хорин табан жэлэй саана, 1939 оной сентябриин 1-дэ дэлхэйн хоёрдохи дайн Европодо эхилээ һэн. Нимэ ехэ, нимэ хюдалдаатай дайн энээнһээ урда тээ үзэгдөөгүй юм. Зургаан жэл соо үргэлжэлжэ, Европо, Ази ба Африка гурбанда дэлгэрээ бэлэй. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной 95 процентын ажаһуудаг 72 гүрэн тэрээндэ хабаадалсаһан, 110 миллион хүн зэбсэгтэ хүсэнүүдтэнь татагдаһан байгаа. 50 шахуу миллион зоной ами наһан алдагдаһан, үшөө хэдэн арбаад миллион хүн шархатаһан, инвалид болоһон байна. Сэрэгэй гаргаша болон һандаралда ороһон юумэнүүдэй үнэ сэнгые тоололсобол, энэ дайн хүн түрэлтэндэ 4 триллион доллароймгарза хохидол ушаруулаа.

Дэлхэйн хоёрдохи дайн гол ехэ капиталис гүрэнүүдэй хоорондохи зүришэлдөөнүүдэй хурсадаһан, шанга арсалдаануудай гараһан дээрэһээ эхилээ һэн. Германиин империализм илангаяа хархис туримхэй байһан юм. Фашис Германи түрүүшээр Европын, һүүлээрнь бусад оронуудай арадуудые боголшолхын, дэлхэйе эзэрхэг зонхилхын түлөө тэмсэһэн юм. Тиихэдэ Англи Франци хоёр—өөһэдынгөө колониальна эзэмдэлгэнүүдые хуушаарнь байлгажа, боголшологдоһон арадуудые зонхилһон зангаараа үлэхэ, мүн тэдэнтэй үрдилдэн зүришэдэг Германиие зайсуулха гэжэ оролдодог байба.

1939 оной сентябриин 1-дэ Германиин сэрэгүүд Польшын газар дээрэ добтолжо ороо һэн. Англи ба Франци Германида дай соносхоходоо, Польшые абархын түлэ бэшэ, харин өөһэдынгөө империалис ашаг туһые хангажа, бусад арадуудые дарлаһан зангаараа үлэхэ зорилго табиһан юм.

Германиин эзэрхэг түримхэйнэрэй зам дээрэ дабагдашагүй хаалта хэжэ болохоор байгаа гү? Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө манай социалис орон тушаа зэбүүрхэлтэйгээр хандадаггүй һаань, тиимэ хаалта хэжэ болохо байһан. Гитлерэйхидэй Германида хамтын харюу сохилто хэхэ гэһэн Совет ороной дурадхалые баруун гүрэнүүд тиимэл зэбүүн бодолтойгоор буруушааһан, арадуудайнгаа национальна ашаг туһые хохидолдо оруулһан юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда хоёр шэглэл бии байһан. Нэгэниинь—1914—1918 онуудайхи шэнги, империалис бүлэг гүрэнүүдэй хоорондоо атаа мэеэ буляалдаһан тэмсэл. Энэ дайн анха түрүүн империалистнуудай өөһэдынь хоорондо эхилһэн болобошье, тэрэ зүришэлдөөн гол шалтагаан байгаагүй. Хоёрдохи гол шэглэлынь юун байгааб гэхэдэ, германска фашизмаар сохюулжа, Советскэ Союзые үгы хэхэ, тиин түүхын хүгжэлтые гэдэргэнь тэхэрюулхэ гэһэн дэлхэйн империализмын һэдэлгэ байһан. Энэ, хоёрдохи шэглэлынь зэрлиг национализмын, расизмын үзэл бодолоор, дэлхэйе зонхилхо гэһэн һанаашалгаар, хомхой хобдог фашис дээрэмшэдэй, мүн Англиин, Франциин болон США-гай үлэмжэ хархис этэгээдүүдэй холын хараата хархис шунахай бодолнуудаар дэмжэгдэдэг, дэбэргэгдэдэг байгаа. Эдэ гурбан капиталис гүрэн СССР-ые гансаардуулха, энээндэ эсэргүү капиталис гүрэнүүдэй нэгэдхэмэл фронт бии болгохо гэжэ оролдоо һэн. Советскэ Союзда эсэргүү дайнда Германи гол хүсэн болохо гэжэ багсааһан байгаа.

«Уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй түшэг тулгуури болоһон манай оронийе бута сохихоор һанаархаһан дэлхэйн хархисуудай нюдаргань боложо Германиин фашизм добтолһон юм»,—гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһээр хорин жэлэй ойтой дашарамдуулжа Москвада болоһон олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ Н. С. Хрущев хэлээ һэн.

Тиигэбэшье империалис зүришэлдөөнһөө уламжалан, хоёр талаһаа империалис шэнжэтэйгээр эхилһэн дэлхэйн хоёрдохи дайнай үргэлжэлжэ байха үедэ фашис эзэрхэг добтолгодо ороһон арадуудай дура зоригоор, хүсэлэлгэ оролдолгоор фашизмда эсэргүү сүлөөрэлгын хүдэлөөн дэлгэржэ эхилээд, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэл бадарһан юм. Фашис Германиин харата муухайгаар Советскэ Союзда добтолон ороһоной, тэрээндэ эсэргүү тэмсэлдэ совет арадай жагсан бодоһоной һүүлээр, энэ дайн фашизмда эсэргүүсэн нэгэдэһэн оронуудта үнэн зүб сүлөөрэлгын дайн болоод, тус нүхэсэлэй гол хүсэниинь Советскэ Союз болоһон байгаа.

Тиихэдэ өөрсэ янзын байдал тохёолдожо, Германида эсэргүү дайлалдаһан капиталис томо оронуудтай—Великобритани ба Америкын Холбоото Штадуудтай нэгэ бүлэглэлдэ Советскэ Союз ороһон байгаа. Дэлхэйе эзэрхэн зонхилхо гэһэн фашис шунахайнарта эсэргүү хамтын тэмсэлэй үндэһөөр олон ондоо гүрэнүүдэй нүхэсэл бүридэһэн юм. Зүгөөр эдэ оронуудтахи гүрэнэй болон ниитын байгуулалтын ондоо байбашье, США-гай ба Англиин зонхилхы бүлэгүүдэй империалис зорилгонуудаа орхёогүй байбашье һаань, гитлерэйхидтэ эсэргүү нүхэсэл нилээд бэхи байһан.

Фашис Германитай, тэрэнэй һүүлээр империалис Японтой дайлалдаһан дайн илалтаар дүүрээ һэн. Энээндэ совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ хүсэнүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Түүхэдэхи энэ тодорхой ушарые анхаралдаа абамаар. Энээнһээ юун харагданаб гэхэдэ, оронуудайнгаа аюулда ороод байһан сагта, дотоодын болон уласхоорондын байдал, мүн арад зоной хүсэл зориг халаа национальна ашаг туһада харюусахаар политическэ шэглэл абахыень империалис правительствануудые баадхажа болохо байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн Советскэ Союзай арад зондо хүшэр хүндэ байһан, ехэ үхэл гэмтэл ушаруулһан юм. Гитлер Совет орон уруу айхабтар ехэ хүсэ хаяһан байгаа. Бүхы Баруун Европо соогуур шахуу һаадгүй ябажа гараһан фашис сэрэгэй машина Чехословакиие, Польшые, Франциие, Бельгиие, Голландиие, Даниие, Норвегиие, Югославиие, Грециие булад мөөр дороо бүхэд дараа һэн. СССР баһал нимэ байдалда орохо гэжэ уласхоорондын хархисууд һанаһан байгаа. Теэд Ленинэй мүнхэ суртал һургаалаар зоритжоһон совет арад империалистнуудай түсэбые буруу һургэжэ, эзэрхэг түримхэйшүүлые бута сохиһон байна. Социалис байгуулалтын түгэс шадалтай ба диилдэшэгүй байһые, совет хүнүүдэй өөһэдыгөө үмэглэхэ, революциин хэрэгые хамгаалха хабатай, хамгаалхаар бэлэн байһыень үшөө дахин элеэр харуулаа бэлэй.

Дэлхэйн хоёрдохи дайн империализмын системэдэ айхабтар ехэ гээлтэ хоролто ушаруулаа. 700 гара миллион хүн зонтой арба нэгэн гүрэн тэрээнһээ хахасан сүлөөрөө. Капитализмын засаг дороһоо олонхи колониальна, дулдыданги байһан оронууд мултараа. Тэндэхи арадууд өөһэдынгөө хүгжэлтын шэнэ үедэ ороо.

Эдэ бүхы хубилалтануудые гансал дайнай хойшолон гэжэ тоолобол буруу болохо байһаниинь элитэ. Хитадай балмадууд лэ дайн гээшэ империализмтай тэмсэхэ гансал арга болоно гэдэг байна. Тиин гэһээ дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ Европо болон Азиин хэдэн оронууд капиталис системэһээ хахасаһан, тэрэ тоодо өөһэдэйнь Хитадай Арадай Республика тогтоогдоһон, энэ ушар түбхын түрүүндэ тэдэ оронууд доторхи зүрилдөөнүүдэй, ангиин хёморооной улам хурсадаһанай үрэ болоһон байха юм. Дэлхэйн дайн эдэ зүришэлдөөн хёморооной түргэдэлгэдэ туһа хүргэһэн байха.

Дэлхэйн дайн социализмын оронуудта, ажалша арад зондо хэрэггүй. Нимэ дайн социализмын мандалгада туһа хүргэхэгүй. Социалис талынхидай, эгээн түрүүн Советскэ Союзай хүсэнэй хүгжэлтэ бадаралта, нейтральна гүрэнүүдэй бии болоһон ушар, бүхы дэлхэйн хэдэн зуун миллион хүнүүдэй хабаадалгатай эб найрамдалай тала баригшадай хүсэтэ хүдэлөөн—эдэ бүгэдэ хадаа шэнэ дай үүдхүүлэнгүй байха арга боломжо олгоно.

Империализмын үшөөл хүсэтэй, аюултай байһаниинь мэдээжэ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнтай жэшэлэшэгүй ехэ аюул һүйдхэл ушаруулжа магад элдэб зэбсэгүүдэй мүнөө бии болоод байхада, шэнэ дай зайсуулхын тула бүхы арадууд бултадаа һэримжэтэй байха ёһотой. Зүгөөр буржуазна политигууд, түүхэшэд, философууд бэшэхэдээ, германска империализмын диилдэһэниинь тушаан болоһон ушар гэдэгынь тон буруу юм. Үнэн бодолтой бүхы хүнүүд, тэрэ тоодо дайнай һүүлдэ ургаһан залуу үетэн энээниие эли тодоор ойлгохо зэргэтэй. Тэрэ үедэ гансахан социалис гүрэн байһан Советскэ Союзай хүсэнүүдтэй фашис Германи, тэрэнэй дахуулнууд урдаһаа харан тулалдаха хабагүй байһан юм. Тииһээ тиитэрээ мүнөө социалис оронуудай бата нэгэдэлэй бүрилдэн мандаһан сагта, эдээнтэй хүсэеэ үзэлсэхэ шадал тэнхээн империализмда байхагүй. Теэд үрэ дүнгые мэдэхэ аад, гитлерэйхидэй замаар ябаха гэжэ империалистнууд шиидэбэл, капиталис обществын түүхэдэ эсэс табиха байха. Айхабтар ехэ гасалан зоболон үзүүлдэг, гэмтэл хохидолдо оруулдаг байгуулалтые арадууд саашадаа тэсэхэгүй.

(АПН).

ПОЛИ ДЭЭРЭ—90 АВТОЛАВКА

Республикын харгы замуудаар автолавканууд үдэр бүри тооһо бурьюулан табилуулжа байдаг. Тэдэ холын фермэ, отаронуудаар, полевой стануудаар ябажа, ажалшадай түрүүшын хэрэгсэлэй эд бараа худалдана ха юм. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай ажалшад хэдэн километрэй зайда ябажа, сагаа дэмы гээхэгүй болоно. Республикын аймпотребсоюзуудай 80 автолавка хүдөө ажахын хүдэлмэришэдые хангажа байна.

Ороохо таряа тушаан абадаг томо пунктнуудта 6 столово, 3 буфет нээгдээ. Тиигэжэ таряа тушаалгада ажалдагшад дуратай сагтаа халуун хоол абаха аргатай болоо.

«АГИТАТОРАЙ БЛОКНОДОЙ» 16-дахи НОМЕР

КПСС-эй Буряадай обкомой үзэл сурталай таһагай хэблэдэг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ, 16-дахи номер партиин обкомой секретарь Д. Раднаевай «Ниитэ-политическэ хүдэлмэриин түб—полевой стан» гэһэн статьягаар нээгдэнэ.

«Хуряалгын халуун үедэ полевой стан гээшэмнай соёл сурталай, худалдаа наймаанай, элүүрые сахилгын эмхи зургаануудай ажалаа ябуулха эгээн шухала газарынь ха юм. Жаткын машинистнуудай, комбайнернуудай, трактористнуудай, жолоошодой бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, һайса амарха бүхы арга боломжо байгуулха гээшэ тэрэнэй зайлашагүй уялга мүн»,—гэжэ статья соо хэлэгдэнэ.

Манай республикын хүдөө нютаг, тосхонуудта коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй хэр ябажа байһан тухай «Коммунис ажалай түлөө мүрысөө хүдөөдэ үргэнөөр ябуулха» гэһэн статья соо бэшэгдэнэ.

Үзэл сурталай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ нютагай радиодамжуулгые яажа хэрэглэхэ тухай Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Гигант» колхозой парткомой секретарь нүхэр М. Вязинский хөөрэнэ. («Шэнэ Бэрээн хэлэнэ!»).

Сентябриин 9-дэ болгар арад өөрынгөө засагай тогтоһоор 20 жэлэй ойе тэмдэглэхэнь. Энэ гайхамшагта үдэртэ К. Георгиевай «Арадай Болгариин 20 жэл» гэһэн статья зорюулагданхай.

«Малайнгаа тоо олошоруулгада анхаралаа һуларуулхагүй» гэһэн редакционно статья, таряа хуряалгын үедэ ажалдаа шалгаржа, түрүүлһэн ажалшад болон үйлэдбэриин түрүүшүүл, хүдэлмэришэд, республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн нүхэдэй список номерто толилогдонхой.

БАЯН УРГАСА.

Б. ПОПОВОЙ фото.

ЭЖЫН ОРОЛДОЛГО

Август. Энэ һарада аба, эжынэр сүлөө забгүй байдаг. Тэдэнэр үхибүүдээ һургуулида орохыень бэлэдхэнэ ха юм. Һургуулиин эхилхые хүүгэдшье ехээр хүлеэдэг.

Үнгэрһэн жэл Бабиковтанай бүлэһөө гансал Саша һурадаг байгаа. Мүнөө жэл Саша гурбадахи класста һурахань. Тэрэ һайнаар уншадаг, бэшэдэг. Тэрэнэй дүү басагадынь — Ира Наташа хоёр—Сашын шангаар уншахада шагнадаг. Һонин ха юм! Ира Наташа хоёр (эхир үхибүүд) үшөө уншажа шададаггүй, теэд үзэгүүдые мэдэдэг, тоо тооложо шададаг.

Энэ хоёр мүнөө һургуулида орохоёо бэлэдхэжэ байна. Тэдэнэр миил басагад бэшэ, һурагшад болохонь.

Тэдэнэй эжын ажал гурба дахин нэмээ. Эжынь, Татьяна Михайловна Бабикова ЛВРЗ-гэй гаазкарбидна цехтэ ажалладаг. Тэрэ хүүгэдээ һургуулида оруулхаяа бэлэдхэнэ: магазинаар ябажа, хубсаһа, ном, тетрадь абадаг. Шэнэхэн платинуудаа Ира Наташа хоёр хирэ болоод лэ үмдэжэ үзэнэ. Һургуулиин нээгдэхэ үдэр ехээр лэ хүлеэжэ ядаһан хэбэртэй.

Хүүгэдэй хүгшэн эжынь—Мария Парфеновна баһал сүлөөгүй. Тэрэ ашанартаа фартугуудые оёһон.

Бабиковтанай бүлынхид һаяхан шэнэ квартирада ороо. Тэндээ үхибүүдэй комнатотой, ном үзэхэ стол табигданхай.

Саша, Ира, Наташа гурбан гансал «4», «5» сэгнэлтэтэйгээр һурахабди гэжэ аба эжыгээ найдуулна.

Г. АШИХМИНА.

Эрдэм, техникын һонин

БАГСААМЖЫ БАЙҺАНАА БАРИМТА БОЛОО

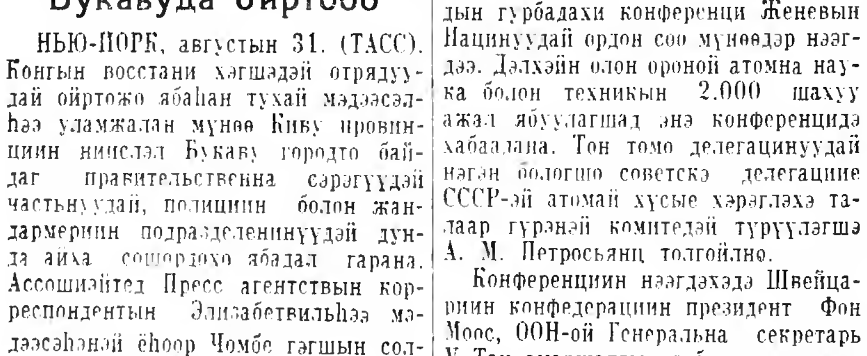
Д. И. Менделеевэй элементнүүдэй таблицадахи № 104 хүсэнэг һула байһан аад, шэнэ элементын химическэ тэмдэг табигдаа. СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент Г. Н. Флеров түрүүтэй бүлэг совет эрдэмтэд энээниие оложо, бүхы дэлхэй дээрэ суурхаба. Ядерна шэнжэлгэ хэдэг нэгэдэмэл институтда олон зарядтай ионуудые түргэдхэхэ тусхай түхеэрэлгээр иимэ тодорхойлго хэгдээ. 102-дохи эгээн хүндэ изотоп урдань эндэл олдоһон, ядернуудай хубаардаг шэнэ түхэл шэнжэ элирүүлэгдэһэн байгаа. Дубнын институдайхид 104-дэхи химическэ элементые шэнжэлжэ, ехэ үрэ дүн туйлаа.

Социалис оронуудай мэргэжэлтэдэй (физигүүдэй, химигүүдэй, конструкторнуудай, механигуудай) оролдосото ажалай ашаар нэгэдэмэл институтда шэнэ элементые шэнжэлжэ олобо.

(ТАСС).

Восстани хэгшэд Букавуда ойртобо

НЬЮ-ЙОРК, августын 31. (ТАСС). Конгын восстани хэгшэдэй отрядуудай ойртожо ябаһан тухай мэдээсэлһээ уламжалан мүнөө Киву провинциин нииислэл Букаву городто байдаг правительственна сэрэгүүдэй частьнуудай, полициин болон жандармериин подразделенинүүдэй дунда айха сошордохо ябадал гарана. Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Элизабетвильһээ мэдээсэһэнэй ёһоор Чомбе гэгшын солдадууд восстани хэгшые харан сасуугаа зугадан арилхаар бэлэн байдаг.

Японой нииислэл Токио хото 1964 оной Олимпиадын наадanда бэлдэжэ байна. Зураг дээрэ: Токиогой түб үйлсэнүүдэй нэгэндэ һаяхан табигдаһан Олимпиадын табан сахариг.

АП—ТАСС-ай телефото.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.

1964 оной сентябриин 2.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Профессор В. С. Емельянов пресс-конференци хэбэ

ЖЕНЕВЭ, августын 31. (ТАСС). Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар ООН-ой уласхоорондын гурбадахи конференциин түрүүлэгшэ, СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент В. С. Емельянов мүнөө үглөөгүүр пресс-конференци хээ. Олон тоото журналистнууд, научна, техническэ шэнжэлэгшэд, дэлхэйн олон газетэ, журналнуудай, телевидени болон радиогой түлөөлэгшэд пресс-конференци дээрэ байлсаа. Атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар ООН-ой уласхоорондын гурбадахи конференциин хүдэлмэриие тэдэнэр харуулха юм.

Атомай хүсэн амгалан ажалда хэрэглэгдэхэ ёһотой

ЖЕНЕВЭ, августын 31. ТАСС-ай корреспондент Г. Драгунов иигэжэ дамжуулна:

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар ООН-ой уласхоорондын гурбадахи конференци Женевын Нацинуудай ордон соо мүнөөдэр нээгдээ. Дэлхэйн олон ороной атомна наука болон техникын 2.000 шахуу ажал ябуулагшад энэ конференцидэ хабаадана. Тон томо делегацинуудай нэгэн болохо советскэ делегациие СССР-эй атомай хүсые хэрэглэхэ талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. М. Петросьянц толгойлно.

Конференциин нээгдэхэдэ Швейцариин конфедерациин президент Фон Моос, ООН-ой Генеральна секретарь У Тан амаршалгын тобшо үгэнүүдые хэлээ.

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар ООН-ой уласхоорондын гурбадахи конференциин түрүүлэгшэ профессор В. С. Емельянов (СССР) оролтын үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Угаа ехэ холын хараа зам нээжэ үгэхэ атомай хүсэн үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Атомна двигательтэй корабльнууд далайнуудта тамарна. Дэлхэйн хэдэ хэдэн оронуудта атомай хүсэнэй горитой үүргэ дүүргэдэг болохо саг ойртоо. Дулаанай хүсые электрын хүсэн тэрэ доронь сэхээр болгохо асуудалай шиидхэгдэхэ саг тулажа ерээд байна.

Элшэ хүсэнэй шэнэ эшэ үндэһэнэй талаар хэгдэхэ хүдэлмэриие ямар аргаар хүгжөөхэб, энэ элшэ хүсые хайшан гээд эгээн лэ хямда аргаар гарган абахаб, бүхы элшэ хүсэнэй балансда тэрэнэй удха шанарые яажа дээшэлүүлхэб гэһэн асуудалые бүхы оронуудһаа ерэжэ Женевэдэ суглараад байһан мэргэжэлтэд зүбшэн хэлсэхэ гээд В. С. Емельянов хэлээ.

Задаран тэһэрдэг материалнуудые сэрэгэй зорилгоор үйлэдбэрилэн гаргалтые хорооxo тухай США, СССР болон Великобританиин гаргаһан шиидхэбэринүүд эдэ материалнуудые амгалан ёһоор хэрэглэхэ хүдэлмэри саашадаа хүгжөөхэ ябадал һайжаруулха байна гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Атомай хүсэнэй талаар бүхы оронуудай эрдэмтэдэй холбоо барисаатайгаар хүдэлхэ шухала байһые тэмдэглэхэ зуураа, В. С. Емельянов иигэжэ хэлээ: «харилсаа холбоотойгоор саашадаа хүдэлдэг болохын тула эб найрамдал хангаха хэрэгтэй. Дайнай аюул зайсуулха, дэлхэй дээрэ бүү зэбсэг үгы болгохо шухала». Энээнтэй дашарамдуулан ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай Москвагай договорой удха шанар тухай конференциин түрүүлэгшэ тоггоо.

Атомай хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын (МАГАТЭ) генеральна директор Эклунд мүн лэ оролтын үгэ хэлэһэн байна.

Хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй болон правительствануудай (США, Франци, Великобритани, Инди, Канада, ОАР болон бусад) толгойлогшонорһоо амаршалганууд конференциин нэрэ дээрэ абтаа. Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой амаршалгын бэшэгые конференцидэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Зал соо альга ташалган болоо.

ЭДА-гай гүйсэдкомой мэдүүлгэ

АФИНА, августын 31. (ТАСС) Зүүнэй үзэл баримталдаг демократическа партиин (ЭДА) гүйсэдком мэдүүлгэ толилоо. Кипр тушаа баталагдаһан Цюрихско-Лондонско хэлсээ болюулхыень, найдуулга үгэһэн гүрэнүүдэй сэрэгүүдые Кипрһээ дары түргэнөөр гаргаха эрилтэ хэхыень Грециин правительствые мэдүүлгэ соогоо уряалаа.

Кипрэй газар уһанай бүрин бүтэн байлгада, Дундада далайн зүүн таладахи амгалан байдалда американо-турецкэ шэнэ аюулай тохёолдоһые буруушаажа, Аюулгүйн Соведтэ дары хандахыень, тэрэшэлэн туһаламжа үзүүлхэ гүйлтатайгаар Кипрэй ханинарта—социалис болон бэеэ абанги оронуудта түргэнөөр хандахыень ЭДА-гай гүйсэдком правительствые уряалаа.

Кипртэхи байдал

НЬЮ-ЙОРК, августын 31. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Кипрэй обороны министрэй уялгые дүүргэгшэ Поликарпос Георгадис үсэгэлдэр корреспондентнүүдтэ иигэжэ мэдүүлээ. Америкын 6-дахи флодой дүрбэн эсминец Кипртэ хамаатай уһан соо ороод ябаа. Аралай баруун-хойто эрье шадарай уһан соогуур авианосецын ябахань ажаглагдаа.

Агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор П. Георгадисай энэ баталамжые США-һаа Кипртэ байдаг посольство буруушаагаа, зүгөөр корабльнуудай хаана ябаһан тухай мэдээсэхэһээ арсаа.

Парижда олон зоной хабаадалгатай манифестаци болоо

ПАРИЖ, августын 31. ТАСС-ай корреспондент В. Сысоева иигэжэ дамжуулна: сүлөөрэлгын Парижай комитедэй болон Сена департаментын генеральна соведэй уряалаар нииислэлэй ажалшад Монпарнасска вокзалай дэргэдэхи талмай дээрэ үсэгэлдэр сугларжа, митинг хээ. Олон зоной хабаадалгатай энэ манифестаци фашис эзэмдэлгэһээ Парижай сүлөөлэгдэһөөр 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байна. Талмай дээрэ хүн зон дүүрэтэрээ суглараа. Фашис булимтарагшадтай тэмсэл хэһэн Франциин дотоодын хүсэнүүдэй болон партизануудай дайшалхы отрядуудай түлөөлэгшэд өөһэдынгөө тугуудые баринхай трибуна дээрэ зогсожо байгаа. Энэ трибунань хүхэ, сагаан болон улаан бүдүүдээр гоёон шэмэглэгдэнхэй байгаа.

Митингдэ хабаадагшадай дунда полковник Роль-Танги байлсаа. Тэрэ Парижай райондо Франциин дотоодын хүсэнүүдые командалһан, тиихэдэ генерал Леклерктэй хамта гитлеровскэ сэрэгүүдэй һүгэдэн буулгые хүлеэн абаһан юм. Эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадалсаһан элитэ хүнүүд, урдын партизанууд, Франциин коммунис партиин, социалис партиин, профсоюзуудай, Франциин эхэнэрнүүдэй союзай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад эндэ байлсаа.

Дайнда хабаадагшадай комитедэй харюусалгата секретарь А Маресьев түрүүтэй советскэ делегациие митингдэ хабаадагшад халуунаар угтаа.

Сүлөөрэлгын Парижай комитедэй түрүүлэгшэ А. Толле үгэ хэлээ. Эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй һайн һайхан үг зорилгые француз арадай һайнаар һанажа ябадагые олон зоной хабаадалгатай энэ митинг гэршэлжэ үгэнэ гээд тэрэ хэлээ.

А. Толле совет партизануудай түлөөлэгшэдые амаршалаад, совет арадтай дайшалхы хани барисаатай байһан тухайгаа француз арад хэзээдэшье мартахагүй. Энэ хани барисаан гитлеризмтэй тэмсэлдэ илалта туйлаха найдабари болон нүхэсэлэй эшэ үндэһэн боложо үгөө гээд хэлээ.

Филадельфидэ тулалдаан болобо

НЬЮ-ЙОРК, августын 31. (ТАСС). Филадельфи городой (Пенсильвани штат) негрнүүдэй ажаһуудаг хубида һүүлшын үдэрнүүдэй турша соо полицитай негрнүүд шанга тулалдаануудые хэһэн байна. Информационно агентствануудай мэдээсэлнүүдэй ёһоор полицинхид 287 хүниие баряжа хаагаа, 350 шахуу хүн, тэрэ тоодо 30 гаран полицинхид шархатаа. Городой мэрэй захиралтын ёһоор негрнүүдэй ажаһуудаг 125 кварталнуудта харуул табигдаа. Негрнүүдэй ажаһуудаг районуудай үйлсэнүүдээр 1500 шахуу полицинхид харуул хаража ябана.

Нимэ ушарнууд Нью-Йоркын Гарлемдэ, Рочестертэ болон США-гай бусад хэдэ хэдэн городуудта урда тээнь болоһон байгаа.

Урагшагүйдэһэн хорлолго

ПАРИЖ, августын 29. (ТАСС). Франциин урда талын эрьедэ союзнигуудай сэрэгэй буулгын түүхэдэ зорюулагдажа, Тулондо эмхидхэгдэһэн музей шадар удаан саг соо боложо тэһэрдэг бомбо тэһэршоо. Музейдэ ороһон гол гэшхүүрэй захада табигдаһан сэсэгтэй ваза соо бомбо нюугдаһан байгаа.

«Орор» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор президент де Голлиин музейдэ орохоһоо урдахануур августын 15-да бомбо нюугдаһан байгаа. Тиихэдэ музейе нээлгэдэ президент ерэһэн байгаа. Вазын хажуугаар президентын гараха үедэ тэһэрхээр тааруулагдажа бомбо нюугдаһан юм. Иигэжэ тэһэрэлгэдэнь саадай харуулшан һаад ушаруулһан байгаа. Гэбэл де Голлиин ерэхын урдахана тэрэ ваза соохи сэсэгые уһалһан байха юм. Тиин уһа шиигтэ дайрагдажа, бомбые тэһэлдэг оньһониинь муудаһан байгаа. Тиимэһээ бомбо имагтал үсэгэлдэр тэһэрээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: Со[…]ско-чехословацка хөөрэлд[…] ба партиино-правительстве[…] делегацинн хүндэдэ Пра[…] Кремльдэ уулзалга боло[…] тухай мэдээсэл; «Хуряалга[…] лэг дундаа» гэһэн түрүү[…] шэг; Улаан-Үдын управлен[…] «Дружба» колхозой гүра[…] таряа худалдаха уялгаа д[…] гэһэн, Мухар-Шэбэрэй […] ленин «Знамя Ленина» […] хозой гүрэндэ таряа худа[…]ха түсэбөө дүүргэһэн тухай […]дээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: Д[…]хэйн хоёрдохи дайнай эх[…]һээр 25 жэлэй ойдо зор[…]лагдаһан «Мартажа болом[…] бэшэ» гэһэн Е. Болти[…] статья; һургуулинуудта […]ралсалай жэлэй эхилһэн ту[…] материалнууд; уласхооронд[…] уулзалгада Буряадай эрдэ[…]дэй хабаадалсажа байһан […]хай информаци.

Гурбадахи хуудаһанда: […]дели соо редакцида оро[…] бэшэгүүд тухай мэдээ[…] юридическэ эрдэмэй канди[…] В. Тугутовагай уншагша[…] асуудалнуудта үгэһэн хар[…] ажалшадай бэшэгүүд толи[…]доо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: у[…]хоорондын байдалаар дэл[…] элдэб оронуудһаа абта[…] ТАСС-ай информаци; В. Г[…]синай «Александрын […] ажабайдал» гэһэн бэшэг; бу[…] информаци толилогдобо.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Уд[…] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. реди[…]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-[…] отделов: сельскохозяйственного производства и партий[…] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и парт[…]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическо[…] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсель[…]ров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и перед[…]дов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сов[…] Министров Бурятской АССР.

Н00208. Зак. № 745.